

TATA VÁROS

TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ

2021-2050

Egyeztetési dokumentum

Tata, 2021. április

TARTALOMJEGYZÉK

1. BEVEZETÉS	3. old.
A 2001-2050 KÖZÖTTI IDŐSZAK JELLEMZŐI TÍZ ÉVENKÉNT	3. old.
2. HELYZETÉRTÉKELÉS	7. old.
2.1. A tatai természeti helyszín és épített környezet	7. old.
2.2. A tatai gazdasági környezet, munkahelyek	10. old.
2.3. A tatai helyi társadalom	12. old.
2.4. Eltérő jellemzőkkel rendelkező településrészek	13. old.
3. JÖVŐKÉP	13. old.
3.1. Tata jövőképe a táji, természeti és épített környezetére, gazdasági és társadalmi folyamataira vonatkozóan	13. old.
3.2. Tata jövőképe a térségi szerepére vonatkozóan	17. old.
3.3. A tatai településfejlesztés lényegi elemei, alapelvei	18. old.
3.4. Tata jövőképe – összefoglalás	21. old.
4. A TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ CÉLRENDSZERE	21. old.
4.1. Átfogó fejlesztést szolgáló célok	21. old.
4.2. Tematikus, ágazati célok	23. old.
4.3. A fejlesztési célok az egyes településrészeken	30. old.
4.4. Horizontális célok	34. old.
4.5. Tata városfejlesztési célrendszere 2021-2050 – összefoglalás	35. old.
4.6. A jövőkép, az átfogó célok és a tematikus célok kapcsolata	36. old.
4.7. A tematikus, ágazati célok értelmezése az egyes településrészekre és a horizontális célokra	37. old.
5. KIINDULÓ ADATOK A TOVÁBBI TERVEZÉSI FELADATOKHOZ	38. old.
5.1. A stratégiához és a településrendezési eszközök készítéséhez szükséges társadalmi, gazdasági és környezeti adatok meghatározása	38. old.
5.2. A meghatározott területigényes elemek alapján javaslat a műszaki infrastruktúra fő elemeinek térbeli rendjére és a területfelhasználásra irányuló településszerkezeti változtatásokra	38. old.
5.3. Az örökségi értékek és a védettség bemutatása, javaslatok az örökség védelmére és az örökségi érték alapú, fenntartható fejlesztésre	39. old.
6. A MEGVALÓSÍTÁS ESZKÖZEI ÉS AZOK NYOMON KÖVETÉSE	40. old.
6.1. A megvalósítás útja	40. old.
6.2. A koncepció megvalósítását szolgáló eszköz- és intézményrendszer	41. old.
6.3. Javaslat a koncepció és a változások nyomon követésére, a felülvizsgálat rendjére	42. old.

„Bízzunk a saját erőnkben. Csináljuk meg azt, ami magunktól kitelik, hiszen magunknak csináljuk! Akkor a többi is biztosan meg fog adadni hozzá!”
(Magyary Zoltán)

1. BEVEZETÉS

Tata számára 2001-ben készült utoljára Településfejlesztési Koncepció. Az azóta eltelt időszakban a városfejlesztési stratégia- illetve koncepcióalkotás további dokumentumai határozták meg Tata társadalom- és településfejlesztési, igazgatásszervezési és helyi gazdaságfejlesztési folyamatait. Ez volt a 2008-ban jóváhagyott Magyary-terv, majd felülvizsgálataként 2015-ben a Magyary-terv 2.0. Kimondható, hogy a város folyamatosan rendelkezett kimunkált és rendszeresen felülvizsgált fejlesztési stratégiával, ami a Tatán élők és dolgozók, tanulók és a várost látogató turisták közösségének egyetértésével találkozott.

Tata 2021-2050 közötti időszakra vonatkozó Településfejlesztési Konceptiója támaszkodik a 2014-ben elfogadott Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptióra, az Integrált Városfejlesztési Stratégiára (2017), Komárom-Esztergom megyei Területfejlesztési Konceptió és Programra (2021), a Megalapozó Vizsgálatokra (2021), Tata város 2015-2020 közötti Környezetvédelmi Programjára, a Települési Arculati Kézikönyvére, Településképi Rendeletére, a Magyar Nemzeti Bank Versenyképességi Programjára.

Tata Fejlesztési Konceptiója harminc éves időtávra szól, azaz a 2050-ig tartó időszakra jelöli ki a város épített és táji környezeti, társadalmi, gazdasági fejlődésének irányát. Természetesen minél inkább előre haladunk az időben, annál kisebb biztonsággal lehet meghatározni a konkrét cselekvés módjait. Ugyanakkor a közelmúlt számos vonatkozásban meghatározó a közeli és távolabbi jövő szempontjából. Ezért tekintjük át az elmúlt húsz és az elkövetkező harminc év fejlődését, fejlesztési lehetőségeit, főbb irányait dióhéjban.

A 2001-2050 KÖZÖTTI IDŐSZAK JELLEMZŐI TÍZ ÉVENKÉNT

A mögöttünk és az előttünk álló öt évtized mindegyike sajátos jellemzőkkel bír:

2001-2010 – A viszonylagos stagnálás és felkészülés időszaka – A LEHETŐSÉGEK VÁROSA

Párhuzamosan a 2002-2010 közötti gazdasági-társadalmi mélyrepüléssel, Tata városa sem tudott az értékéhez méltó módon fejlődni. A gazdasági életben a helyi könnyűipar és a téglá- illetve cserépgyártás 1990 utáni megszűnte után a munkalehetőségek szűkültek. Az egyik legnagyobb kihívást a város életében a szénbányászat megszűnte után a rohamos karsztvízemelkedés jelentette, emiatt 2001-től kezdődően a megelőző évtizedekben beépített területeken fakadtak fel a források. Az ebből eredő károk elhárítása még ma is folyik. Ugyanakkor a Fényes forrásvidék és a Cseke-tó környéki források újra indulása távlatos lehetőségeket nyitott (újra) a város számára. Ezt az időszakot erőteljes felkészüléssel töltötte a város: 2008-ban elkészült a Magyary-terv, amely hosszú távra – országosan is kiemelkedően komplex programmal – meghatározta a város fejlődését. Ebben a tíz évben a fejlesztések közül kiemelkedik az ún. „ppp” forrásból megvalósuló Kőkúti Iskola uszoda beruházása, az intézményi és panel energiaracionalizálási program, amelyre 3,5 milliárd Ft-os kötvényt bocsátott ki a város (a teljes önkormányzati hitelállományt a kormány utóbb átvállalta).

Nagy jelentőségű, hogy 2002-től kezdődően létrejött az M1-es autópálya mellett a Déli Ipari park, amely hosszú távra biztosítja a város munkahelyszükségletét. Emellett a Szomódi út és az Agostyáni út melletti ipari területek is fejlődtek.

**Létrejöttek a viszonylagos stagnálás ellenére azok az elemek,
amikre a későbbi erőteljes fejlődést alapozni lehetett.**

2011-2020 – Az erőteljes fejlődés időszaka –

A SIKERES VÁROS

Ebben az időszakban – a korábban elkészült tervekre alapozva – jelentős külső (EU-s és állami) fejlesztési forrás segítségével nagyszabású fejlesztési program indult. A város imázsa, a helyi identitás, a város értéktudatossága erősödött.

A városközponti fejlesztések – Kossuth tér, Esterházy-kastély megújítása – révén a város arculata, összképe, ezzel a vonzereje is nagy mértékben javult. Megkezdődött a tatai vízrendszer – Által-ér és Öreg-tó, Angolpark és Cseke-tó, Fényes-forrásvidék – rehabilitációja. A városi intézményhálózat számos eleme újult meg és újak is létesültek.

Néhány kiemelt fejlesztés a 2011-2020 közötti időszakból:

- **Ipari területek, ipari parkok** – Szomódi úti ipari terület – melynek legnagyobb üzeme a Tata-Güntner Hűtőtechnika Kft. –, délkeleti irányú fejlesztése biztosított; Agostyáni úti ipari terület; Déli Ipari Park, amely a város kiváló közlekedési adottságaira támaszkodik, a város életében nagy jelentőségű vállalkozás- és munkaerőfejlesztési beruházás.
- **Új-Kajakház Ökoturisztikai Központ** – Nemzetközi kisugárzású turistaközpont Tata minden értékére építve. Itt egyesül a Magyary-terv négyes fejlesztési szempontrendszere: együtt van jelen a társadalom- és településfejlesztés, igazgatásszervezés/intézményfejlesztés és helyi gazdaságfejlesztés is.
- **Tatai Fényes Tanösvény** – A Ramsari Egyezmény helyszínei közé tartozó Tanösvény innovatív kialakításával példaként szolgál számos hasonló természeti érték bemutatására. Jelentősége sokszoros hatásában rejlik: egyszerre képes szolgálni a természetvédelmet, az ismeretterjesztést és a turisztikát.
- **Kossuth tér rehabilitációja** – A Kossuth tér – Tata főtere – megújulása rendkívüli jelentőségű, a közösség aktivitása visszaigazolja a városvezetésnek és a tervezőknek a rehabilitációnál lényegesen több: revitalizációs szándékait.
- **Új kereskedelmi központ** – Elemei az Interspar és a Lidl áruház mellett az új városi piac, amely Tata és a térségéhez tartozó települések kapcsolatát új szintre emeli, megteremti az alapját a mezőgazdaság, élelmiszerfeldolgozás és térségi jelentőségű kiskereskedelem további fejlesztésének.
- **Esterházy-kastély rekonstrukció I. ütem** – Az Esterházy-kastély a város egyik legfontosabb emblematikus épülete. Építészeti és tartalmi megújulása fontos mérföldkő Tata életében, jelentős kisugárzó hatással bír, II. üteme kiteljesítheti ezt a folyamatot.
- **Güntner Aréna Városi Sportcsarnok** – Kiemelkedő jelentőségű a város életében: egy olyan új sport- és rendezvényhellyel gazdagodott a város, amely a TAO támogatásnak köszönhető, valamint a helyi összefogás szép példája.
- **A Platán Bisztró és Udvarház, wellness központ** – A magánberuházás a „tatai lépték” pontos meghatározásában emelkedik ki, a rendkívül érzékeny műemléki környezetbe illeszkedés szempontjából mintaértékű, sőt azt további értékekkel fejleszti tovább.

- **Kristály Imperial Hotel** – A város egyik büszkesége ez a 2020-ban 250 éves fennállását ünneplő hotel, amely a folyamatos megújulása és fejlesztése révén egyesíti a tradíciót és a modernitást, megfelelve az új igényeknek.
- **Lakóparkok, lakás állomány megújítása** –A városban számos lakásegység épült 2011-2020 között, a helyszínek többek között: Fényes lakópark, Kossuth tér és környéke, Rákóczi út, Kocsi út, Naszályi út, Levendula kert, Naplókert utca.

**A 2011-2020 közötti erőteljes fejlődés a város életében
bizakodó és pozitív szemléletet eredményezett.**

A 2011-2020 közötti fejlesztési példák bemutatják a tatai városfejlesztéspolitika lényegi elemeit, alapvető elveit a jelenben és a jövőben egyaránt:

- A felújítások, a rekonstrukciós/rehabilitációs/revitalizációs programok a tágabb környezetre gyakoroljanak kisugárzó hatást mind a funkciók, mind a közösségi igénybevétel tekintetében.
- Szinergikus együttműködést generáljanak a településfejlesztési akciók valamennyi tágan értelmezett szereplőjével.
- A fejlesztések egyszerre, szinergikus módon gyakoroljanak magas szintű komplex társadalmi-, gazdasági és kulturális hatást
- A város a fejlesztésekkel kapcsolatban legyen szektorsemleges, mind az állami, intézményi és magánberuházók számára kedvező gazdasági/intézményi és jogszabályi/társadalmi háttérrel biztosítva.
- Az egyes projektek identitásképző, -erősítő jelleggel rendelkezzenek, hozzájárulva a Tatai Brand fejlődéséhez, a városmarketingbe ágyazva.
- Az egyes fejlesztések magas építészeti, tájépítészeti minőséget képviseljenek, a város természeti/táji és építészeti értékét növeljék.

2021-2030 – A kiteljesedés időszaka –

A VERSENYKÉPES VÁROS

Az előző évtized fejlesztési lendülete töretlen, a jól előkészített tervek és a fejlesztési források találkozhatnak. A fejlesztés vegyes, egyszerre bel- és külterjes, intenzív és extenzív. Tata és Tóváros városközpontjai megújulhatnak és kiteljesedhetnek (Esterházy-kastély II. ütem, Tatai vár, Magyar Zoltán Művelődési Ház és környéke, az Öreg-tó nyugati partja, az Angolpark és Cseke-tó felújítás III. ütem a Malomparkkal, az Ady Endre út városközponti szakaszának rekonstrukciója stb.).

Tervezési fázisban vannak jelentős közlekedési fejlesztések: 1-es főútvonal kiváltása déli és nyugati irányban, vasúti fővonal nyomvonal korrekciója, intermodális csomópont létesítése a vasútállomásnál. A város szempontjából nagy jelentősége van annak, hogy a vasútvonal öt közúti kereszteződése közül három szintbeni, ami a helyi és a helyközi közlekedést nehezíti. Ezek közül az Agostyáni úti külön szintű csomópontra már készültek tervek, azonban a Szomódi és a Baji útra még nem, ez a három csomópont alapvető városi érdek.

Ugyanakkor jelentkeznek bizonyos egyensúlytalanságok: a város lakosságának csökkenése és elöregedése, a rendelkezésre álló munkaerő korlátos volta. Ezért el kell kezdeni a város fiatalítását, magas képzettségű innovatív családok tudatos letelepítésével, otthonteremtéssel, az oktatás-felsőoktatás intenzív fejlesztésével. Nagyobb hangsúly esik a jövőben a városi és városkörnyéki környezetre. A város egyensúlyi rendszereit mind gazdasági, mind társadalmi téren erősíteni kell.

El kell kezdeni a városi foglalkoztatás átállítást az országos programokhoz való csatlakozással, vagyis magasabb hozzáadott értéket biztosító iparágak, a mezőgazdaság – azon belül is az élelmiszeripar – fellendítésével, a zöld energiára való átállással, a digitalizációval, a körforgásos gazdaság kiépítésével. A város minden tekintetben az extenzív fejlesztésről – a növekedésközpontúságról – a minőségi fejlesztésre helyezi a hangsúlyt. Fontos szempont az értékőrzés, fejlesztés mind az emberi potenciálban, mind a természeti értékekre vonatkozóan, a települési környezetre pedig a hagyományőrző modernizáció gyakorlatának érvényesítése. A város belső erőforrásainak, adóbevételeinek tudatos növelése lehet a következő időszak töretlen fejlődésének a záloga, ennek érdekében megtett lépések ennek az évtizednek az egyik fő feladatai. Tata nemzetközi láthatóságának megteremtése is ennek az évtizednek a kiemelt feladata.

Az évtized legnagyobb veszélye: a célok és az eszközök összehangolatlansága

2031-2040 – Az átmenet és a sikeres alkalmazkodás időszaka –

A FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉS VÁROSA

A külső erőforrásokra támaszkodó fejlesztés időszaka eddigre nagy valószínűséggel véget fog érni, vagyis ez a tíz év a fejlesztések szempontjából az átmenet időszaka lesz. Nagyobb mértékben kell majd az állami forrásokra támaszkodni és olyan fejlesztéseket priorizálni, amelyek rövidtávon megtérülnek. A város tökevonzó és beruházásösztönző képességét is messzemenően tovább kell erősíteni.

Kiemelkedő feladat a versenyképesség erősítése gazdasági, társadalmi téren egyaránt. Eddigre a város jelentős helyszínei (épületei, intézményei, vízrendszere, zöld ökológiai hálózata) magas színvonalú, országos figyelmet érdemlő megújuláson, rekonstrukción, rehabilitáción mennek keresztül. Az éghajlatváltozás és a tartóssá váló komplex, azaz társadalmi-gazdasági és értékválság hatásainak kiegyensúlyozása kiemelte feladata ennek az évtizednek is. A város valamennyi értéke kiteljesedik, ezt a Világörökségi cím elnyerése és az ezzel kapcsolatos intézményi és program-háttér is biztosíthatja. Ezekre építhető a minőségi turizmus, ami a város egyik fő húzó ágazata lehet.

A város fejlesztéspolitikájában az egyéni kezdeményezéseknek kell minél tágabb teret nyitni a város már elsősorban belterjes, intenzív tökevonzó és beruházásösztönző képességeinek erősítésével. Ehhez új szövetséget kell kötni a város jelenlegi és jövőbeli szereplőivel, közöttük kiemelten a Komárom-Tata-Tatabánya-Oroszlány városszövetség tagjaival. A város nemzetközi kapcsolatait Tata alapvető értékeire alapozva kellene tovább fejleszteni a nemzetközi láthatóságot a gazdasági és turisztikai fejlődés szolgálatába állítani.

Az évtized legnagyobb veszélye: az egyensúlytalanságok felerősödése.

2041-2050 – A belső erőforrásokra támaszkodás időszaka –

A HARMONIKUS VÁROS

Az előző négy évtized elért eredményeire alapozva a fő cél már nem a fejlesztés, hanem a megtartás és az arányos működtetés, ami biztosítja a város harmóniáját minden életjelenségében. A fejlesztések is ezt a célt szolgálják. Ennek érdekében a belső erőforrásokat kell minél hatékonyabban kiaknázni az ekkor is rendelkezésre álló állami forrásokon túlmenően (amelyek már nem a városszerkezet átalakítására és az értékek felújítására vonatkozik majd, hanem az városi életfolyamatok átalakítására (energetika, IKT rendszerek, szabadidő eltöltése, oktatás-felsőoktatás, innováció, kreativitást erősítő beruházások).

Olyan szempontok kerülnek előtérbe, mint a megtartó, bensőséges fejlesztések, az ifjúságba és a családok életminőségébe való befektetések. Ennek eredményeként – a korábbi időszak fejlesztéseinek is köszönhetően – az urbanizált és a kultúrtáj különleges szimbiózisa jön létre. A minőségi életmód kerül előtérbe, aminek a kultúra és a közösségfejlesztés az egyik motorja (mindezt persze az előző tíz évben is erősíteni kell, de ekkor ez lehet az egyik fő prioritás).

Az évtized legnagyobb veszélye: a rugalmatlanság a biztosan bekövetkező kihívásokkal szemben (hiszen a harmónia nem statikus, hanem dinamikus jelenség)

Amennyiben fejlődési tendenciájában kell jellemezni Tata múlt- és jövőbeli fejlődését, akkor azt kell mondanunk, hogy Tata adottságai révén eredendően sikeres, erre alapozva versenyképes, fenntartható fejlődésű és működésű, végső kifejlődésében a tervezési időszak végére, 2050-re harmonikus város az adottságaira épülő belső energiáira és külső kapcsolatrendszerére támaszkodva.

2. HELYZETKÉP

A Tatai Településfejlesztési Koncepció jövőképehez vettük számba az alábbi területek problémáit és készítettük el a SWOT analízist:

- Tata, mint **természeti helyszín** és **épített környezet** problémái és SWOT analízise
- Tata, mint **gazdasági környezet**, mint **munkahely** problémái és SWOT analízise
- Tata, mint **helyi társadalom** problémái és SWOT analízise

2.1. A tatai természeti helyszín és épített környezet

2.1.1. Megoldandó tájhasználati konfliktusok és problémák

A Tata területét érintő tájhasználati konfliktusokat funkcionális, tájökölógiai és vizuális szempontok alapján csoportosítjuk.

Funkcionális konfliktusok: egymást akadályozó, egymás rendeltetését zavaró, egymással konkuráló területhasználatok

Ezen belül: Eltérő területfelhasználások között néhány helyen a puffer területek hiánya, különösen a mezőgazdasági- és lakóterületek, valamint a gazdasági- és lakóterületek között. Ilyen jellegű probléma az eltérő beépítési módok találkozása, vagy a környezetszennyező átmenő forgalom a belvárosban az 1. számú főút mentén. Ezek mellett a zártkertek funkciójának megváltozása és használatuk átértékelődése, illetve, hogy a város központi közigazgatási területe az 1. számú főút és a vasútvonal miatt több részre tagolódik, melyek között az átjárás, az egyes településrészek megközelíthetősége nehézkes. A legnagyobb problémát a közúti és a vasúti szintbeni kereszteződések jelentik, valamint az, hogy a beépített területek terjeszkedése és az úthálózat bővítése miatt a biológiailag inaktív felületek aránya növekszik a városban. A vízparti sáv pufferterületeinek a hiánya gondot okoz. A város belterületén számos helyen visszatérnek az egykori források, melyek vízelvezetésére a korábban kiterjedt árokrendszer alkalmas volt. Mára viszont ezek az árkok jórészt telekállapot és fizikai állapot szerint is megszűntek, a korábbi vizenyős területek pedig beépültek.

Tájökológiai konfliktusok: egymást károsító, veszélyeztető területhasználati módok

Ezen belül: a természetközeli területek magas antropogén eredetű terheltsége, a külterületeket átfogó erdősáv-, illetve fasorhálózat hiánya, az invazív fajok erőteljes elszaporodása (vasútvonalak közelében, vízfolyások mentén, degradált területeken stb.). Ezek mellett a nagytáblás művelési szerkezet, a hiányzó talajvédelem, illetve az, hogy az autópálya és a vasútvonal ökológiai értelemben barriert képeznek, melyeken az élővilág nem tud átkelni, valamint a felszíni és felszín alatti vizek veszélyeztetése.

Vizuális konfliktusok: „csúnya” látvány, a rendezetlenség, a rendetlenség, a megoldatlanság, befejezetlenség, a folyamatosság érzékelhető megszakadásának, hiánya

Ezen belül: A város nem rendelkezik „kapukkal”, számos helyen nincs esztétikus határa a lakóterületeknek, hanem átmenet nélkül találkoznak a mezőgazdasági területekkel. Az üzemi, gazdasági rendeltetésű létesítmények takarásának és tájba illesztésének hiánya, a légvezetékek zavaró látványa, az illegális hulladéklerakás, valamint az, hogy az ökológiai hálózat magterületeit csak részben veszik körül pufferterületek, ami a hálózat működését gátolja.

2.1.2. Megoldandó zöldfelületi konfliktusok és problémák

A számos kedvező jegy ellenére a zöldfelületi rendszernek vannak konfliktusai és problémái: a zöldfelületek egyenlőtlenül helyezkednek el, egyes területeken nem megfelelő a zöldfelületi ellátottság. A belterületi határon lévő zöldfelületekre veszélyt jelentenek a folyamatosan terjeszkedő beépítések, kevés az útmenti fásítás, a meglévő gondozottsági foka (alakítás, törések, faszemek kezelése, hiányzó fák pótlása) nem teljes körű. Az újabb lakóterületek zöldfelületi ellátottsága a szükséges mértéknél jóval alacsonyabb, beleértve a zöldfelületi intézményeket is. A jelenlegi belterületi erdő határainak felülvizsgálata is szükséges lehet.

Egyes, közparkként funkcionáló zöldterületek funkciókban szegények, minőségi, esztétikai színvonaluk alacsony, a lakóterületeket nem zárja le zöldsáv, számos helyen közvetlenül érintkeznek a külterülettel. A lakótelepi úszótelkes beépítés és a tömbtelkek zöldfelületeinek a szerepét és hasznosításukat az itt élők javára felül kell vizsgálni. Számos helyen hiányzik a kapcsolat a kül- és belterületi zöldfelületi rendszer között, mely egyrészt hátrányos a térség állatpopulációi számára, másrészt gátja lehet a település turisztikai fejlődésének. A külterületen jelentős zöldfelületi hiány állapítható meg a nagy szántóföldi táblaméretek miatt, mely talaj- és természetvédelmi szempontból egyaránt hátrányos.

2.1.3. Tájji környezet – vízrendszer és zöld táj – SWOT analízise

Erősségek	Gyengeségek
• Értékes természetközeli tájak megléte • Védett természeti területek jelenléte • Erdősültség magas szintje • A térségi bányászat felhagyásával közel visszaállt a karsztvízszint • Számos jelentősebb kiterjedésű állóvíz jelenléte • Az Által-ér és kisebb vízfolyások melletti elhelyezkedés • Térségi együttműködés az Által-ér vízgyűjtő terület kapcsán • Jó közműellátottság • A városi szennyvíztisztító fejlesztése megtörtént	• Nagytáblás művelésszerkezet • Mezővédő erdősávok országos átlaghoz képest viszonylag alacsony aránya • A természeti környezetre épülő ökoturizmus viszonylagos alulreprezentáltsága • Zöldfelületek növényállományának alacsony diverzitása • A zöldfelületi rendszer nem alkot mindenhol összefüggő hálózatot • A vízfolyások menti területek ökológiai potenciálja egyes szakaszokon alacsony, környezetük fátlan • Az újrafakadó források okozta problémák

Lehetőségek	Veszélyek
• A természeti örökségre alapozott további arányos turizmusfejlesztés (vízrendszer és zöld táj) • Megújuló energiaforrások szélesebb körű alkalmazása (víz, nap, biomassza) • Az ökológiai gazdálkodás szerepének erősödése • Tájai adottságokat kihasználó tájfajták termesztése • Erdősültség arányának növekedése • Táj, természeti értékek felértékelődése • Az ökoszisztéma szolgáltatások jelentőségének tudatosabb és takarékosabb kiaknázása • Zöldfelületek mennyiségi, minőségi és funkcionális fejlesztése • Vízpartok ökológiai potenciáljának növelése	• Monokultúrák növekedése • Nagytáblás művelésszerkezet általánossá válása • Természetes növényállomány további degradációja • Invazív, allergén fajok térhódítása • Klímaváltozás hatására a szélsőséges időjárás általánossá válása • A változó környezeti körülmények hatására a helyi növénytársulások regenerációs képességének csökkenése • Talajpusztulás, termőréteg csökkenés • Felszíni vizek eutrofizációja • Erősödik a település zártkertjeibe történő kiköltözési folyamat, ami fokozza a táj degradációját és növeli a városüzemeltetés költségeit

2.1.4. Az épített környezet megoldandó konfliktusai, problémái

Funkciók ütközéséből adódó konfliktusok: A lakó- és ipari funkció egymás melletti elhelyezkedéséből adódó konfliktus (pl. az Agostyáni út és a Nagy Lajos utca mentén). A lakóterületek és a közlekedési funkció közötti konfliktus (pl.: az 1. sz. főút és a vasútvonal mentén okozott zaj- és légszennyezés, valamint elválasztó hatás). A lakóterületek folyamatos bővülése a mezőgazdasági területek rovására, valamint a még megmaradt állattartás kapcsán kialakult konfliktus (a Nagykert és kiemelten az Újhegy területén). A zártkertek lakóterületi átalakulásánál további problémát jelent a szükséges infrastruktúra hiánya is (pl. szilárd burkolatú utak, vízellátás, csatornázás), valamint az utcák nem megfelelő keresztmetszete, mely még az eredeti funkcióra készült, de nem elégíti ki a lakóterületi úthálózattal szemben támasztott követelményeket. Hasonló konfliktusok a falusias karakterű, de átalakuló lakóterületek esetén is előfordulnak. A sport- és zöldterület terén: az edzőtábor az eredetileg az Angolparkhoz tartozó területen fekszik. Összetett gondot jelent a buszállomás a Vár szomszédságában.

Épületek, építmények problémái: A folyamatosan megújuló épületállomány mellett megtalálhatóak leromlott állapotú épületek frekventált, központi helyeken (pl. a Kálvária domb aljában található gazdasági létesítmény). A barnamezős, korábban ipari funkciójú, ma üresen álló épületek jelenléte, valamint a térfalak hiánya (pl. a Május 1. út mentén lévő beharapásokban).

Közterületek problémái: A lakóterületekké alakuló zártkertek esetén hiányoznak a megfelelően kiszabályozott közterületek, nincs meg az elégséges keresztmetszet a tömbök között. A járdák hiánya, rossz állapota és nem egységes megjelenése, valamint, hogy aránytalanul nagy területet foglalnak el a belvárosban a felszínen parkoló autók, csökkentve ezáltal a zöldfelületek megfelelő léptékű kialakulását. Nem egységesek a burkolatok, a közterületek nincsenek egységes szabadtér építészeti elvek szerint alakítva, esetleges néhol a térképzés (Agostyán), valamint egyes helyeken a szabadtér építészet hiánya mutatkozik (pl. Művelődési Központ és a volt szakrendelő környéke).

Vizuális konfliktusok: Kedvezőtlen – elsősorban lakótelepi középmagas – városkép romboló beépítések az Öreg-tó északkeleti oldalán; elhagyott, romos épületek kedvezőtlen látványa a

turisták által is gyakran látogatott helyszíneken is; városkapuk, városszegélyek nem megfelelő kialakítása; légvezetékek utcaképet elcsúfító hatása.

2.1.5. Épített környezet SWOT analízis

Erősségek	Gyengeségek
• Egyedülálló kulturális és történelmi örökség • Az épített örökség kiemelkedően magas minősége, nagyszámú védett műemlék és helyi védett épület • Nagykiterjedésű városképi szempontból védett terület • Változatos beépítés, funkcionálisan elkülönülő városrészek • Markáns, kettős városközpont - Tata és Tóváros • Kertvárosi jelleg, élhető, családbarát környezet • Kiépített települési közműhálózat • A település belterülete közösségi közlekedéssel lefedett	• Közlekedési nyomvonalak által elválasztott településrészek • Közúti és vasúti zajterhelés • A városképet rontó épületek jelenléte • Lakótelepi beépítés beékelődése a történelmi településszövetbe • Szigetszerű, a lakóterületbe beékelődő barnamezős területek • A település kerékpárút hálózata nem teljeskörű • Önkormányzati tulajdonú lakóingatlanok csekély volta
Lehetőségek	Veszélyek
• Arculatfejlesztés • Az épített örökség értékeire alapozott további turizmusfejlesztés • Leromlott állapotú országos és helyi védelem alatt álló épületek fizikai és tartalmi megújítása • Megújuló energia jobb kihasználása (elfolyó 18-22 fokos vizek, napenergia, biomassa) • Csapadék- és karsztvizek helyben tartása • Kerékpárutak teljeskörű kiépítése, a meglévő hálózatok összekapcsolása • Kihasztnálatlan, funkciót veszített, illetve alacsony kihasználtságú épületek fizikai és tartalmi felújítása • Barnamezős beruházások megvalósulása	• Kihasztnálatlan, illetve funkciót veszített épületek számának növekedése • Nem áll rendelkezésre elegendő belső forrás az épített örökség megőrzésére • A városközpont elnéptelenedése • Az idegenforgalom túlzott igénybevételt jelenthet egyes területeken, illetve ennek az ellentéte is: az idegenforgalom csökkenése • Klímaváltozás miatt várható kedvezőtlen hatások (hőmérsékletnövekedés, villámáradások)

2.2. A tatai gazdasági környezet, munkahelyek

2.2.1. Tata, mint gazdasági környezet, mint munkahely problémái

A tatai gazdaság vállalkozásainak méretválasztéka kiegyensúlyozatlan: belső struktúrájában az alkalmazotti létszám alapján a mikro vállalkozások (10 főnél kevesebb foglalkoztatott cégek) dominálnak, ezekből 2143 db található a településen, arányuk az összes működő vállalkozások 94,82 %-a, csak 115 db éri el a középvállalkozás és mindössze 2 db a nagyvállalat besorolást. A tatai gazdaság ágazati összetétele: a mezőgazdaságban működő vállalkozások aránya 2,39 %, ipar-, építőipari vállalkozások aránya 18,01%, szolgáltatásokban működő vállalkozásoké 79,60 %, viszont ezen belül a szálladással, vendéglátással a város turisztikai potenciáljához képest viszonylag kevesen foglalkoznak. Mindebből következően az látható, hogy a termelő jellegű szektorok aránya viszonylag csekély mértékű. A város kiváló közlekedési potenciálját aknázza ki számos logisztikával foglalkozó cég, ezek viszont jelentős forgalmat – és ezzel együtt környezeti terhelést – jelentenek, további bővülésük nem feltétlenül kívánatos.

A munkanélküliség szintje alacsonyabb a megyei és az országos aránynál, vagyis a városnak nincsen jelenleg kihasználható munkaerő tartaléka, ami a munkaerőigényes vállalkozások számbeli bővülésének korlátot szab. A város gazdasági potenciáljának tovább fejlődését, megújítását a következő időszak munkaerőhiánya befolyásolhatja. A naponta innen ingázók

száma viszonylag magas, kb. 5000 főre tehető, ez a város munkaképes korú lakosságának kb. 30 %-a. Ennek a tudatos csökkentésében jelentős munkaerőpiaci tartalékok vannak. Ehhez vonzó munkahelyek kellene, amelyek felveszik a versenyt a jelenlegi ingázás célpontjaival

2.2.2. Gazdasági környezet, munkahely SWOT analízis

Erősségek	Gyengeségek
- Nemzetközi jelentőségű közlekedési folyosók menti fekvés, közvetlen autópálya-kapcsolat - Megfelelő méretű, kialakítású ipari-logisztikai park - További fejlesztési területek jelenléte - Egyre erősödő logisztikai szerepkör - Országos és megyei szinten is magas a működő vállalkozások száma - Az országos átlagnál alacsonyabb munkanélküliség - Magasan képzett helyi munkaerő - Az egy lakosra jutó összes nettó jövedelem felülmúlja a megyei és az országos átlagot - A duális képzés beindulása - Kiszámítható városvezetés - Tata Kártya működése - Jelentős – és még bővíthető – turisztikai potenciál - A Magyar Honvédség jelenléte és fejlesztése javítja a foglalkoztatást - A borvidékek jelentős lehetőségeket kínálnak	- Az intermodalitásban rejlő lehetőségek kihasználatlansága - A város tulajdonában lévő fejlesztési területek szűkösége - Szállásadással, vendéglátással foglalkozók alacsony aránya - A mezőgazdaság területéről hiányzó térségi összefogás, csekély mértékű az élelmiszeripar - A piaci igényekre reagáló szakember-utánpótlás nem megfelelő - A lakosság számának csökkenése, lassú előregedés - A munkaerő bővítésének korlátai vannak - Nincsen jelentős mértékű önálló K+F szektor a városban – egyes cégekben végeznek kutatás-fejlesztést
Lehetőségek	Veszélyek
- A piaci részekbe való betörés - Az ország egyik legfejlettebb régiója, a Közép-Dunántúl régió és az Északnyugat-magyarországi Gazdaságfejlesztési Zóna lehetőségeinek kihasználása - Diverzifikált gazdasági szerkezet fejlesztése - Déli ipari Park további bővítésének lehetősége - A logisztikai szerepkör további erősödése - Cégek innovatív fejlesztésének támogatása - K+F szektor megjelenése - Erdő- és vadgazdálkodás, élelmiszeripar fejlődése a környék falvaival együtt - Alternatív energiatermelés (víz, nap, biomassza) hasznosítása, ezzel kapcsolatos iparágak - A rekreációs jellegű, pl. kerékpáros turizmus várható fejlődése - Új IT vezérelt iparágak megtelepedése, a meglévők ilyen jellegű átalakulása - Piaci igényekhez igazodó képzési rendszer fejlesztése, a szereplők szorosabb együttműködésének ösztönzése - A Komárom-Tata-Tatabánya-Oroszlány városszövetség együttműködésének további erősödése - Tatai kistérség együttműködésének további erősödése (turizmus, mező-, erdő- és halgazdaság)	- Nemzetközi szinten romló gazdasági környezet (összetett válságjelenségek begyűrűző hatása) - A közeli gazdasági központok elszívják a beruházásokat és a munkaerőt is - Munkalehetőségek bővülésének elmaradása - Szakképzett munkaerő elvándorlása - Megfelelő képzési programok elmaradása esetén a helyi munkaerőpiac tartalékainak kimerülése - Az alvótelepülés-jelleg erősödése, „nyugdíjas” településsé válhat a város - A városban keletkezett jövedelmek nem a városban kerülnek elköltésre - Tervezett közlekedési – közúti és vasúti – fejlesztések elmaradnak

2.3. A tatai helyi társadalom

2.3.1. Megoldandó problémák, konfliktusok a helyi társadalomban

Jelentős társadalmi feszültségek, érdekkonfliktusok nincsenek Tatán, ugyanakkor jövedelmi, társadalmi, kulturális különbségek természetesen jelen vannak az egyes társadalmi rétegek között, amelyek sokszor ellentétes érdekekkel, fejlesztési igényekkel bírnak.

Jelentős várospolitikai feladat a város folyamatos népességcsökkenéséből és elöregedéséből adódik. Ez a folyamat bizonyos esetekben ellentétes érdekekkel és mindenképpen változó igényekkel bír, továbbá egyre jelentősebb feladatot jelent a település számára az időskorúak ellátása. Ez pedig más tevékenységek kárára történhet csak.

Egy másik konfliktushelyzet a (korábbi) zártkertekbe való kiköltözés által keletkező érdekellentét (pl. Újhegy városrész esetén), amikor egyszerre jelenik meg az eredetileg a területen megtalálható, a zártkertekre jellemző mezőgazdasági hasznosítás, miközben egyre jelentősebb lesz a lakófunkció jelenléte. Ugyanakkor az is kijelenthető, hogy a város számára ezek az eredetileg nem erre a célra szánt ingatlanok jelentik a viszonylag olcsó lakhatás megteremtésének lehetőségét.

2.3.2. Helyi társadalom SWOT analízis

Erősségek	Gyengeségek
• Országos jelentőségű történelmi örökség • Értékes kulturális hagyományok • Javuló iskolázottsági adatok, a magasan képzettek aránya meghaladja a megyei és az országos átlagot • A város vallásossága és vallási sokszínűsége mai napig közösség- és identitásformáló erő • Erős társadalmi identitás, amely segítheti a társadalmi kohézió erősödését • Folyamatosan javuló színvonalú műszaki infrastruktúra • Fejlett egészségügyi hálózat • Jó oktatási infrastruktúra, melyben egyházi és Rogers nevelési módszerű intézmények megléte színesíti az oktatási kínálatot • Fejlett szociális intézményi háttér • Közművelődési lehetőségek széles kínálata • Átlag feletti egy főre jutó jövedelem • Tartós álláskereső alacsony aránya • Sok területre kiterjedő aktív civil tevékenység	• Folyamatosan csökkenő lakónépesség • Magas az ingázás, különösen a fiatalok körében • A lakosságszámhoz mérten jelentős mértékű be- és elvándorlás, negatív vándorlási egyenleg • A megyei és az országos értékeknél kedvezőtlenebb korstruktúra • Szociális alapú kiköltözések a város zártkerti részeire (konfliktusok) • Egyes közintézmények akadálymentesítése még nem megoldott
Lehetőségek	Veszélyek
• Népességszám stabilizálódása, célérték 25.000 fő • Fiatalok helyben maradása • Intenzív gazdasági beruházások, ezen belül turizmusfejlesztés révén növekvő életszínvonal • A település kulturális örökségének sikeres kiaknázása és tehetséges alkotóinak kiteljesedéséhez történő hozzájárulás	• A település népességcsökkenésének megállíthatatlansága (irreverzibilis folyamat) • Elöregedő társadalom, „nyugdíjas” várossá válás jelei • Az idősellátás iránti igény jelentős növekedése • Alvó várossá válás veszélye

• A felsőoktatási kapcsolatrendszer, az alap- és posztgraduális képzés kiszélesítése • Az oktatási és bölcsődei ellátórendszer fejlesztése EU-s, állami és helyi források felhasználásával • Az egészségügyi intézményhálózat további fejlesztése, megfelelő munkakörülmények és „ösztönzők” biztosításával, a fiatal orvosok városba vonzásával • A sport/rekreációs és szabadidős tevékenység lehetőségeinek szélesítése • Tudatos városi szintű közszolgáltatás-tervezés és -fejlesztés, a közszolgáltatások hatékonyságának javítása, új közszolgáltatási menedzsment megoldások keresése • A szociális szektor erősítése, folyamatos szakmai képzés és szupervízió lehetőségének biztosítása	• Az oktatási és bölcsődei intézmények kihasználtságának csökkenése, kapacitásfelesleg jön létre, dráguló intézményi struktúra • Az identitás, hagyományok elvesztése • Az oktatási intézmények lassú reagálása munkaerőpiaci jelzésekre. • A külső – EU-s és állami – fejlesztési források beszükülése
--	--

2.4. Eltérő jellemzőkkel rendelkező településrészek

Belterületen: V1: Felső-Tata; V2: Nagykert; V3: Fényes-Réti halastavak; V4: Tóváros; V5: Váralja; V6: Újhegy; V7: Kertváros; V8: Ipari Park; V9: Öreg-tó és környezete; V10: Agostyán

Külterületen: H11: Vízrendszer a Dunáig; H12: Erdő-, vadgazdálkodás; H3: Mezőgazdasági terület

3. JÖVŐKÉP

3.1. Tata jövőképe a táji, természeti és épített környezetére, gazdasági és társadalmi folyamataira vonatkozóan

A korábbi sikeresség alapjaira építve vesszük számba Tatát érintően a Hely, Munka, Ember egyenkénti és szinergikus jövőképét:

3.1.1. Tata, mint természeti helyszín és épített környezet jövőképe

Tata számára a természeti környezet a legmeghatározóbb. A természeti értékek megóvása mellett azok minél meggyőzőbb bemutatása és a települési természeti kincsek kapcsán az irántuk való fogékonyság erősítése a jövő egyik legfontosabb feladata. Jelenleg számtalan védelmi kategória, azokhoz tartozó területi kiterjedés létezik Tatán. A város változatos adottságaira, természetvédelmi jelentőségére jellemző, hogy 7816 hektáros közigazgatási területének csaknem harmada országos védelem és/vagy Natura 2000 hatálya alatt áll. Itt található a Gerecsei Tájvédelmi Körzet 6 fokozottan védett területéből 2 is: az Agostyáni Arborétum és a Száz-völgyi Erdőrezervátum. Tatán továbbá 9 természetvédelmi terület található. Ezeken túlmenően a természetvédelmi vonatkozású védelmek: ex lege védett láp, ex lege védett források, Natura 2000 különleges madárvédelmi területek (SPA), Országos Ökológiai Hálózat, barlangok felszíni védőövezetei, Gerecse Natúrpark, Ramsari terület.

Ezt a sokféle, területileg és tartalmában egymással átfedésben lévő természetvédelmet foglalhatja össze a Világörökség Várományosi cím elnyeréséhez vezető, azt elindító pályázat, amit alapvetően a több száz éves tatai vízrendszerre lehet alapozni. A vízrendszer és az ahhoz kapcsolódó természeti, zöld környezet és az épített örökség megújítása az elmúlt két

évtizedben nagy lépésekkel elkezdődött, azonban a teljeskörű megújulás a következő ciklusok feladata.

A zöldfelületi hálózat továbbfejlesztése

Tata a zöldfelületi ellátottság szempontjából kedvező adottságokkal rendelkező település, ami az alábbiaknak köszönhető: a város belterületén, vagy annak közelében magas a vízfelületek aránya. Tatán nagy mennyiségű és változatos funkciójú zöldfelület található, az Angolpark és az Agostyáni arborétum kiemelkedő kerttörténet és botanikai értékkel bír. A városban több lakótelep található, melyek kialakítására a zöldfelületbe való beágyazottság a jellemző, számos jelentős zöldfelülettel rendelkező közintézmény található a városban (oktatási intézmények, edzőtábor, sportpályák). Közel folyamatos a külterületi növényborítottságot jelentő szántóföldi művelés, jelentős területeket borítanak az erdők és a gyepek is. A zöldfelületek megújítását egységes rendszerben a területi és hálózati elemekkel bíró zöld ökológiai hálózat kiépítése biztosítja, amelynek az alapelemei már jelenleg is rendelkezésre állnak.

Az épített környezet értékei megőrzendők és tovább fejlesztendők

Tata településkarakterét elsősorban az Öreg-tó és az Által-ér menti és a Kálvária-domb alatti elhelyezkedése, történelmi múltja és az épített környezet eltérő jellege határozza meg. Tata mindig is ezer szállal kötődött a város karakterét meghatározó vizekhez. A település területén található vízfolyásokat az Esterházy-család tevékenységének köszönhetően jelentős átalakuláson esett át. Tata három, elkülönülő településmaggal rendelkezik, amelyek a három, egykor önálló településre (Tata, Tóváros, Agostyán) utalnak.

Tata (Kossuth tér és környezete), valamint Tóváros (Ady Endre és Somogyi Béla utcák környezete) egykori településmagjai mezővárosi karakterrel rendelkeznek, az utcák vonalvezetése jellemzően a terepalakulatokhoz igazodik, a beépítés pedig zárt sorú. Az épületállomány többsége a XIX., illetve a XX. század elején épült, de a karaktert jelentősen meghatározza a XVIII. században az Esterházy-család tevékenységéhez kötődő számos barokk épület is. Agostyán és Nagykert karaktere inkább falusias, a beépítés jellemzően oldalhatáron álló. Mindkét településrész karaktere esetében meghatározó a XVIII. századi német telepítés hatása. A változatos településkarakter Tata jelentős és megőrzendő értéke, ami Településképi Rendelet, műemléki jelentőségű terület és műemléki környezet, valamint városképi területi védelem által is védett.

Tata város (méretéhez képest) hazánk műemlékekben rendkívül gazdag városai közé tartozik, számos, országosan is egyedülálló építészeti értéket tud felmutatni. Közülük legjelentősebbek az Öreg-tó partján álló Tatai Vár, az Esterházy-kastély műemlékegyüttes, az Angolpark több eleme, a Szent Kereszt felmagasztalása róm. kat. templom, a volt piarista rendház, továbbá számos lakóház, középület, egyházi épület, malmok és egyéb gazdasági épületek, valamint köztéri építmények és köztárgyak. Tata területén két térségi jelentőségű (Angolpark és Cseke-tó, Esterházy-kastély parkja) és kilenc települési jelentőségű (köztük az Agostyáni arborétum, Dióspusztai-major) történeti kert is található.

A műemlékek állapota kielégítő, többnek a felújítása a közelmúltban történt, azonban jelentős együttesek, egységek felújítása várat magára (Tatai Vár, Esterházy-kastély további ütemei, lóistálló, malmok, Kamalduli-ház, a piarista rendház felújításának folytatása, stb.). Tata műemléki jelentőségű területe magába foglalja Tata és Tóváros történelmileg kialakult

központjait. Rendkívül jelentős kiterjedésű a városképi szempontból védett terület is, melynek védelme kiemelt feladat.

3.1.2. Tata, mint gazdasági környezet, mint munkahely jövőképe

A város méretéhez képest gazdasági súlya jelentős, amit Tata nagy részben a kedvező földrajzi fekvésének köszönhet, mely az alábbi adottságok együtt állása eredményez:

- A Budapest-Bécs/Pozsony tengelyen (IV. Helsinki folyosón) helyezkedik el a város. Tatát érinti az M1-es autópálya, az 1. sz. Budapest-Hegyeshalom-Rajka vasúti fővonal, valamint három nemzetközi repülőtér is viszonylag könnyen elérhető.
- A város az OFTK városhálózati ábrája szerint a belső gyűrű városai között számon tartott, egyúttal része a budapesti agglomerációnak és a főváros körül húzódó 40/80 km-es ipari-logisztikai gyűrűnek.
- Tata része a Komárom-Tata-Tatabánya-Oroszlány városszövetség által alkotott agglomerálódó térségnek, mely országosan is kiemelkedő és Komárom-Esztergom megye legfontosabb településhálózati és gazdasági csomópontjaként jelenik meg.
- A várostól 20 km-re, Komáromban közúti és vasúti átkelőhely üzemel a Szlovák Köztársaság és Magyarország között, amely Tata ipari központi és logisztikai szerepét egyaránt növeli.
- A Duna közelsége Tata számára a közlekedésben, szállításban, a turizmusban és a rekreációban eddig még kellően ki nem használt lehetőségeket jelent.

A Komárom-Tata-Tatabánya-Oroszlány városszövetség kiváló adottságú sokpólusú urbanizált tájjá fejlesztendő. Az ezek együttműködéséből adódó szinergia kibontakozását ma még számos tényező gátolja. A szorosabb együttműködés révén kialakuló urbanizált táj egyesítheti a lakóhely-munkahely-városi környezet és a táji környezet, az ökológiai rendszerek vonzó, élhető egyensúlyát/harmóniáját és ebben a keretben elérheti azt az optimális városnagyságot, ami versenyképes a közép-európai városhálózatban, amellet, hogy megtartja az egymással „szereződő” közösségek nagy értékű előnyeit, természeti kincseit és épített örökségét. A megye és benne Tata gazdasági teljesítménye fokozódhat az Északnyugat-magyarországi Gazdaságfejlesztési Zóna együttműködési, finanszírozási keretében, a körforgásos gazdaság kiépítésében.

A Magyar Honvédség Zrínyi 2026 Honvédelmi és haderőfejlesztési programjában jelentős szerepe van a Tatai Dandár fejlesztésének, ebben a korszerű haditechnika megjelenésén túlmenően jelentős, mintegy 1000 fős létszámbővítés is szerepel a Tatát érintő programban. A város gazdasági potenciáljának tovább fejlődését, megújítását a következő időszak munkaerőhiánya befolyásolhatja, amit a már jelenlegi rendkívül alacsony munkanélküliségi ráta jelez. A vállalkozások mennyiségi bővülésének ez korlátot szab, viszont a munkahelyek minőségi fejlesztése, a termelékenység növelése, a digitalizáció révén jelentős belső tartalékokkal rendelkezik a város. Ennek révén magas hozzáadott értékkel bíró iparágak, IT vezérelt vállalkozások jelenhetnek meg a város ipari parkjaiban. Az energetika és a környezetvédelem is új, csekély munkaerőt igénylő vállalkozásokat hozhat a térségbe. Ezen kívül az erdő- és vadgazdálkodás, a mezőgazdaság és az élelmiszeripar felfutása a tatai kistérség számára fejlődési lehetőséget jelenthet. Az idegenforgalmi vonzerőt kihasználva, komplex turizmusfejlesztési programot kell indítani, a meglévő és új szolgáltatások összefogásával, klaszterbe tömörülve. Mindehhez a városnak egy távlatos foglalkoztatási stratégiával kell rendelkezni, amelynek a gesztora az önkormányzat, az itt működő

vállalkozásokkal összefogva. Képzési, átképzési programokra, az országos egyetemi programhoz a meglévőeken túlmenően kapcsolódva egyetemközi kapcsolatokat kell kiépíteni, ami még vonzóbbá teheti a várost, mint munkahelyet. Hazahívási programot is érdemes indítani a városmarketing eszközeivel, továbbá kedvező otthonteremtési programmal.

3.1.3. Tata, mint helyi társadalom jövőképe

A város lakónépességének száma 1990-ben, a rendszerváltozás évében érte el csúcspontját, ekkor 25.049 fő élt a városban. Azóta a népesség folyamatosan csökken, 2019-ben 23.441 fő-re, ami 6,42 %-os apadást jelent. Az évenkénti születések száma 251 (2007) és 160 (2018) fő között változott, a halálozásoké 334 (2006) és 250 (2014) fő közötti értéket mutat. Ennél lényegesen nagyobb, ezen értékek közel háromszorosa a településre való bevándorlás és elvándorlás mértéke. Az elvándorlás évente 746 és 465 fő között, míg a bevándorlás 766-488 fő között váltakozik. Ebből látható, hogy a város komoly vonzások és taszítások közepette él, amikor a vándorlási egyenleg pozitív, némiképp ellensúlyozva a természetes fogyást. Az is bizonyos, hogy jó várospolitikával a vándorlási egyenleg jelentősen kedvezőbbé alakítható.

A jelenlegi népességcsökkenési tendencia mellett szintén kedvezőtlen jelenség Tata életében a település elöregedése. Az öregedési index az idős népesség (60-x éves) arányát mutatja a gyermeknépesség (0-14 éves) százalékában. A település öregedési mutatójának alakulását tekintve megyei és országos összehasonlításban, Tata értékei a megyei és az országos átlagnál kedvezőtlenebbek (2017-ben 193,27).

Ez sajnos azt is jelzi, hogy a város idősellátó rendszerére egyre nagyobb teher járul és ha a folyamat nem változik érdemlegesen, akkor a város egyre inkább „nyugdíjas” településsé válhat. Ez ellen hatékony lépéseket kell tenni.

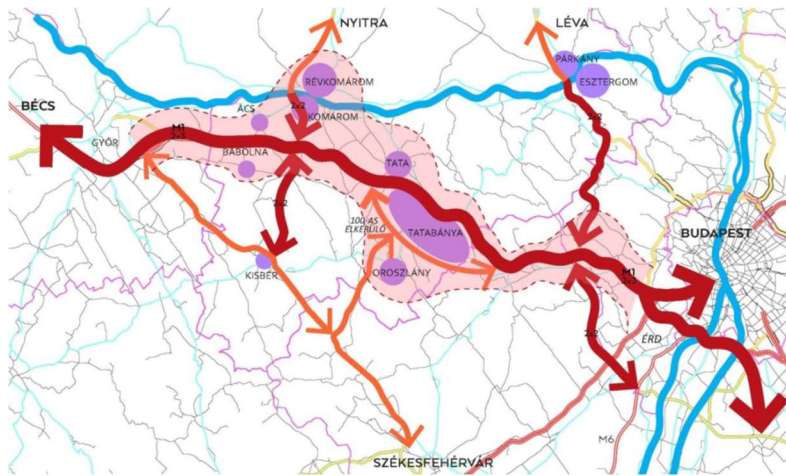
A város munkaerőpiaci helyzete kedvező. A munkanélküliség rendkívül alacsony, 2018-ban mindössze 2,3 % volt, ami az akkori országos adatnál (3,7 %) lényegesen jobb. Mindez azt is jelzi, hogy a munkaerőigényes vállalkozásfejlesztésnek egyre markánsabb korlátai vannak. Itt is az előre lépéshez innovatív fiatal családok beköltözését kellene elősegíteni. Az iskolai végzettséget tekintve Tata városa a középiskolai és felsőfokú végzettséggel rendelkezők százalékos arányában mind a megyei, mind az országos mutatóknál kedvezőbb értéket mutat. A város népességcsökkenésből és idősödésből fakadó hátrányát a felsőfokú – és tartósan a városban maradó és itt dolgozó – végzettséggel rendelkező fiatalok vonzásával és helyben tartásával tudja ellensúlyozni.

Az előzőekben vázolt kedvezőtlen tendenciáknak az ellensúlyozására egy tudatos fiatalítási programot indítson a város, magas képzettségű, gyermekes családok beköltözését, tartós letelepedésüket támogatva. Ehhez kedvező, otthonteremtési programokra, magas színvonalú oktatásra, minőségi, vonzó munkahelyekre, minőségi sportolási/rekreációs lehetőségekre és az egészségmegőrzésben érdekelt egészségügyre van szükség, vagyis a város biztosítson az infrastruktúrájával magas életszínvonalat a minőségi életmód kereteinek megteremtésével.

Az előzőekkel csaknem egyenértékű a település identitásának kiemelt jelentősége. Ebben fontos szerepet játszanak a hagyományok, a történelem, a kommunikatív, vagy kulturális emlékezet, a természeti/táji és az történelmi/építészeti örökség. A település identitását számos tényező határozza meg, csak néhány: az Öreg-tó, a tatai Vár, a vízimalmok, az Angolpark és a Cseke-tó, a Fényes-forrásvidék, amennyiben ezeket kizárólag a turizmus szolgálatába állítjuk és nem adunk lehetőséget az itt élők számára, hogy mindezt kellő

intenzitással használják, akkor a lakosság viszont a turizmust előbb-utóbb nem a kellő mértékben fogja támogatni.

3.2. Tata jövőképe a térségi szerepére vonatkozóan

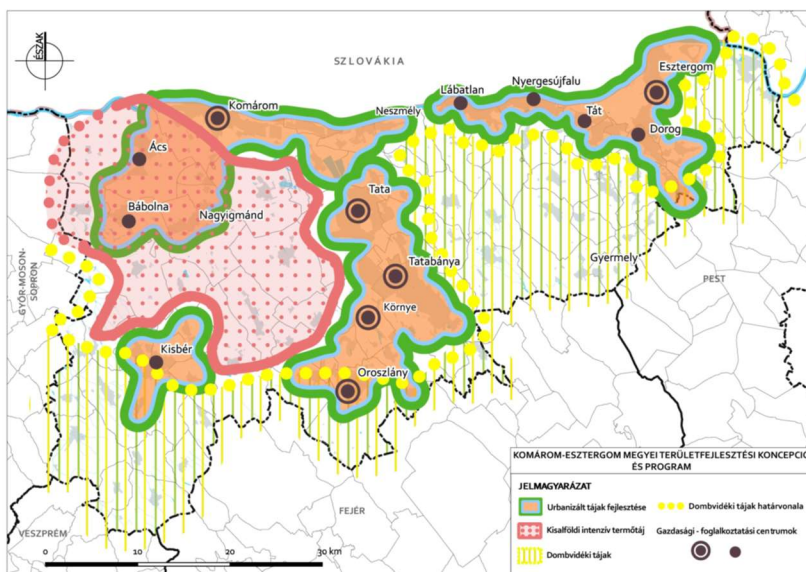
Komárom-Esztergom megye az ország egyik legfejlettebb megyéje infrastrukturális, gazdasági szempontból és a táji, természeti és a kulturális, épített örökség szempontjából egyaránt.

Az Északnyugat-magyarországi Gazdaságfejlesztési Zóna révén Tata tagja egy olyan térségnek, mely Magyarország egyik legfejlettebb régiója. Bécs és

Budapest között az M1-es autópályára és a 1. sz. vasúti fővonalra, valamint a Dunára támaszkodva hatvan kilométerenként egy-egy jelentős település, illetve településeggyüttes található, amely urbanizált tájként és magas értéket képviselő ökológiai együttesek kölcsönhatásával működik együtt. Ezek sorban: Mosonmagyaróvár és térsége, Győr és környéke, a Komárom-Tata-Tatabánya-Oroszlány városszövetség.

Mindegyik település jelentős gazdasági/társadalmi fejlettséggel, továbbá jelentős – elsősorban a hatékonyság növelésére támaszkodó – fejlesztési potenciállal bír. Az együttműködésben még kihasználatlan lehetőségek rejlenek. Ebben a láncolatban Tata sajátos helyet foglal el: történelmi város, amely elsősorban turisztikai, rekreációs és gazdasági jelentőségű.

A Komárom-Tata-Tatabánya-Oroszlány városszövetség olyan urbanizált táj, amelyben az egyes települések együttműködése révén jelentős további fejlődési lehetőség használható ki mind gazdasági élet, mind az életminőség terén. Tata ebben a városszövetségben olyan – a vízhálózatára és a zöld ökológiai rendszerére alapozott – különleges értékű kultúrtáj, amely alkalmas arra, hogy előbb világörökség várományosi, majd világörökségi helyszín legyen.

programjaiba Dunaszentmiklós, Szomód, a Tatahoz tartozó, mégis különállását őrző Agostyán, valamint Baj településeket.

Ebbe a sorba illeszkedik a Gerecse egyik kis völgyében fekvő, természeti szépségekben bővelkedő Vértestolna, mint a falusi turizmus helyszíne, valamint Tardos, amely a római kor óta bányászott vörös márvány bányájáról híres és a malomvölgyi horgásztavával kellemes időtöltést kínál.

A Dunához kifutó Által-ér és más vízfolyások természetes kapcsolatot biztosítanak Tata számára a Dunával. A tatai kistérséghez tartozó Dunaalmás és a borászatáról híres Neszmély kiváló turisztikai adottsága révén a Tata központú turizmus Duna menti végpontjai. Neszmély ezen túlmenően a Tata-Neszmély Borvidéknek is az egyik fontos eleme. A Borvidéknek Tata a természetes központja kiemelkedő turisztikai potenciálja alapján. Ebben a sorba illeszkedik a halastavairól és számos madár fészkelőhelyeként ismert Naszály az Által-ér menti különleges zöld ökológiai folyosó része, így a Madarak Útja fontos állomása lehet.

Ezekkel a településekkel Tata központtal egy turizmust fejlesztő és működtető klasztert lehet létrehozni, ami Tata vonzerejét is erősítheti. Szállás- és vendéglátóhelyekkel bővíthet a térség, mely a kerékpáros utak célpontja is lehet. A Kisalföldhöz tartozó Kocs és az előbb említett Naszály a mezőgazdaságában, élelmiszerfeldolgozásban tartalmaz fejlődési potenciált. A tatai kistérség Tata központtal egységes fejlesztési területté válhat számos olyan programmal, ami mindegyik településnek előnyére válhat, a legtöbbet a gesztori szerepet vállaló Tata profitálhat ebből.

3.3. A tatai településfejlesztés lényegi elemei, alapelvei

Több tényező határozza meg Tata sikerességét, versenyképességét, fenntartható és harmonikus várossá fejlődését, ezek:

3.3.1. Tata adaptációs, alkalmazkodási képessége a kor, illetve a települést érő kihívásokra

Egy közösség sikere azon múlik, hogy mennyire tud alkalmazkodni a megváltozott körülményekhez. Tatát az elmúlt húsz évben számos kihívás érte, ezek között kiemelt helyet foglal el a szénbányászat és ezzel összefüggő mélységi vízkiemelés megszűnte utáni jelentős karsztvízszint emelkedés. A mélységi vizek 2001-es feltörése először aggodalmat keltett és

máig ható jelentős kárelhárítási feladatot jelent a városnak. Mára a rendkívül értékes vízrendszer védelme, és ezzel összefüggő hasznosítása kerülhet előtérbe. Ami először legyőzendő akadálynak minősült, mára kiaknázandó lehetőséggé, „úttá” vált.

Ugyanakkor számos olyan kihívás – többek között a globalizáció és a digitalizáció területén – is várható az elkövetkező húsz-harminc évben, amelyekhez való alkalmazkodás jelentős mértékben meghatározhatja a város fejlődését.

3.3.2. Az adott hely determinizmusa – Tata kedvező földrajzi helyzete

Tata földrajzi helyzete rendkívül kedvező. A város elsődleges telepítő tényezője a Győr-Budapest közötti közúti és vasúti összeköttetés melletti helyzete, amit maximálisan ki tud használni (munkahelyek, turizmus szempontjából). Ugyanakkor a volt 1-es főútvonal Tóvárosi szakasza közlekedési és környezeti szempontból egyaránt kritikus.

A másik legfontosabb tényező a város méreteihez képest mind kiterjedésében, mind működési potenciáljában jelentős vízrendszer.

A harmadik legfontosabb fejlesztési tényezője Tatának a szellemi öröksége, ami egyrészt a természeti és épített, továbbá a szellemi kincseinek köszönhető, másrészt azoknak a programoknak, amelyek ezeket az értékeket a helyi és a tágabb közösség számára nyilvánvalóvá teszik.

3.3.3. A hatékony tatai közösségszervezés – a jól működő tatai intézmények és közpolitikai háttér

Az igazgatásszervezésben jelentős előrelépések történtek a digitalizáció terén, amelyek érintik a pénzügyi rendszert, a belső és külső kapcsolattartást, de ezen a téren még további jelentős előrelépés szükséges. Létrejött egy olyan fórumrendszer, amely az itt élők aktivitását képes összegyűjteni. A városvezetés kiváló kapcsolatot ápol az egyházi közösségekkel és civil szervezetekkel egyaránt, utóbbiakkal a civil szervezetek számára működő ernyőszervezet – a Tatai Civil Társulás – fogja össze a kapcsolattartást.

A város közpolitikai háttere kedvező, az itt élők többségének polgári attitűdje meghatározza a fejlődés irányát, ez elősegíti a fejlesztési célokban való egyetértést és a forráshoz jutást egyaránt.

3.3.4. Tata fejlődését ösztönző tudományos, felsőoktatási és kulturális háttér

Az elmúlt húsz év fejlesztéspolitikáját számos és különböző ágazatokhoz tartozó tanulmányok és szakvélemények támogatták. Ezekről egységes bibliográfia sajnos nem áll rendelkezésre, ezt mindenképpen pótolni kell. A szakvélemények és tanulmányok jelentős része a tatai vizekkel, benne elsősorban a karsztvízzel összefüggésben készültek, ezt a jövőben is folytatni kell. A másik jelentős szegmense a szakmai, tudományos háttérnek az egyes fejlesztéseknek a környezetre, azok értékeire gyakorolt pozitív és negatív hatásával foglalkozik. A meglévő – és gyümölcsöző – felsőoktatási kapcsolatokon túlmenően indokolt a kapcsolatfelvétel további egyetemekkel, akár újabb képzések indítása, vagy más oktatási, kutatási, tanácsadási együttműködés céljából. Fontos a K+F+I szektor jelenléte és fejlesztési lehetőségei. A tatai településfejlesztés lényegi eleme a természeti és épített környezetben és az ezekre fűzött programokban jelen lévő kulturális háttér. A kultúra áthatja a város működését, életét.

3.3.5. Saját – a helyi identitásra és adottságokra alapozó – tatai receptek

Minden közösség, így Tata városa is a maga adottságait kihasználva lehet sikeres. A város alapadottságai: nagyságrendje (kb. 23-25 ezer lakos), adott területi kiterjedés, benne a belterület mérete, lakásszám, munkahelyek száma csak kismértékben változtathatók. Sokrétű táji és természeti értékei, melyek feltétlenül megóvásra és védelemre tartanak igényt, ezek között kiemelten fontos a tatai összefüggő vízrendszer. Változatos városépítészeti és építészeti értékek (műemlékek, helyi védelemben részesülő épületek, városképi és területi védelemben részesülő területi egységek) értékőrző és tartalommegújító rekonstrukciója és fejlesztése. A város rendkívüli erőforrása a tatai identitás, az öntudat és büszkeség a város iránt. Ugyanakkor a különböző összetevők sajátos arányának kimunkálásával található meg az önálló sikerrecept, ezzel a Tata Brand kialakítása a jövő egyik legfontosabb feladata.

3.3.6. Egyensúlyra és harmóniára való törekvések Tatán

Célértékként kiemelt fontosságú az egyensúlyra és harmóniára való törekvés. Néhány a teljesség igénye nélkül: a demográfiai egyensúly megteremtése, a népességfogyás és az elöregedés megakadályozása.

Az ökológiai fenntarthatóság és a környezeti terhelés egyensúlya, a város bevételeinek és kiadásainak egyensúlya, az ésszerű működési megtakarítások révén a felhalmozási kiadások növelése. Külső források bevonása révén fejlesztési célok megvalósítása, az egyes városfejlesztési projektek fejlesztési és a fenntartási költségeinek egyensúlya, az intézmények működési költségeinek és az igénybe vételnek az egyensúlya. A közlekedési rendszer egyes elemeinek a környezetre gyakorolt negatív hatása folyamatos csökkenést jelentsen. A munkahelyek mennyisége és minősége a munkavállalók igényeivel és mértékével egyensúlyban legyen.

3.3.7. Az emberi méltóság feltétlen tisztelete a várospolitikában

Ez meg kell, hogy nyilvánuljon a családok sokrétű támogatásában, az oktatás minden szintjén való együttműködésben, a felzárkóztatásban és a tehetséggondozásban egyaránt. A város életében kiemelt fontosságú a demográfiai trendforduló elérése a gyermekvállalás segítségével, az ezzel összefüggő lakáspolitikában, a fiatal, élet- és pályakezdő fiatalok támogatásában, az idősekről való gondoskodásban. A város alapadottságaira támaszkodva minden fejlesztés során törekedjen az életminőség – életmód és életszínvonal – emelésére; a boldogság és biztonság fejlesztésére.

3.3.8. A szolidaritás és igazságosság együttes alkalmazása

Ez az alapelv arra az alapvető keresztény-konzervatív gondolatra épül, miszerint a szolidaritást és az igazságosságot nem szabad kijátszani egymás ellen, mivel a „szolidaritás nélküli igazságosság könnyen válhat kegyetlenséggé”, „az igazság nélküli szolidaritás pedig fejtelenséggé, anarchiává”, a kettő együttes alkalmazása viszont távlatos, fenntartható és gyümölcsöző megoldásokhoz vezethet. Ennek az alapelvnek meg kell nyilvánulni az egészség-, az oktatás-, és a szociálpolitikában, a gazdasági életben, a társadalom közös ügyeihez való hozzájárulásban, valamint az új típusú együttműködési formák kialakításában.

3.3.9. Az ökológiai fenntarthatóság biztosítása

Ezen alapelvnek a figyelembe vétele az egész fejlesztéspolitikát át kell, hogy hassa, legyen szó a természeti és épített környezetről, a gazdasági életről, a társadalmi folyamatokról. Az ökológiai fenntarthatóság az egyensúlyra és harmóniára való törekvésen túlmenően a

kedvezőtlen ökológiai hatások csökkentésében, a biodiverzitás fenntartásában, az épített és természeti környezet tartós együttélési formáinak kifejlesztésében, mindezekhez a helyi társadalom együttműködésének, partnerségének megszerzésében nyilvánul meg.

3.3.10. A transzparencia biztosítása és együtt döntési rendszerek kialakítása

Ezen iker – azaz egymást támogató – alapelv a város működésében már jelenleg is konkrét működési formákban létezik. A továbbfejlesztésük során be kell vonni a városvezetésen túlmenően a fejlesztés menedzserét, az intézményeket, a helyi vállalkozásokat, az infrastruktúrát működtetőket, a civil szervezeteket, az egyházi közösségeket, a helyi véleményformáló személyiségeket, a kultúra és művészet terén alkotókat. A transzparencia és az együtt döntési rendszerek meg kell nyilvánuljanak a városi – működési és fejlesztési – döntésekben, akciókban, intézmények és vállalatok életében; az új közösségek létrehozásában, a meglévők segítésében a létszámbeli és tartalmi növekedésükben.

3.3.11. Az egészséges életmód további elősegítése a fejlesztéspolitikában

Mindennemű fejlesztés során – az eddigi törekvésekben már látható módon jelen lévő – egészségvédő és -megtartó szempontokat érvényesíteni kell. Ennek eszközei az egészségtudatosság, a sport (benne kiemelten a diák-, tömegsport) és a rekreáció sokrétű fejlesztése, de idetartozik az akadálymentesség kialakítása a közlekedési és intézményi fejlesztésekben egyaránt, továbbá a közösségi és kerékpáros közlekedés fejlesztése is.

3.3.12. Szerencse – „a tатаi csillagok együttállása”

A szerencse rajtunk kívül álló tényező. Hiába tervezünk mindent jól, hiába készülünk fel minden helyzetre, a rajtunk kívül álló okoknak részben akkor is lesz hatalmuk felettünk. A jövőbeli kockázatok és kihívások részben ismertek, azonban lehetnek olyan kedvezőtlen helyzetek, amelyek bekövetkeztére egyszerűen nem lehet számítani. Bár az első pontban említett adaptációs, alkalmazkodási képesség segíthet túllendülni ezeken a helyzeteken, az sem nyújthat mindig megoldást. A „csillagok együttállására” viszont a társadalmi, gazdasági folyamatok elemzésével és értékelésével fel lehet készülni. Ezt biztosítja a folyamatos fejlődésre törekvés, annak minden összetevőjében, a társadalmi-gazdasági-kulturális terében. A komplexitásra és a szinergiára törekvés biztosíthatja a „tатаi csillagok együttállását”.

3.4. TATA JÖVŐKÉPE – ÖSSZEFOGLALÁS

A jövőkép pozicionálja a várost a régióban, illetve a kistérségben, meghatározza a táji/természeti, a gazdasági, a társadalmi folyamatokat. A TFK hosszabb időtávra, 2050-ig terjedően kerül rögzítésre, az ITS-ben a középtávra vonatkozó jövőkép:

„Magas életminőséget, minőségi munkahelyeket biztosító, szolgáltató térségi központ”

Ennek a jövőképnek a jegyei egészülnek ki a 2020 előtti időszak sikereire támaszkodva az alábbi, 2050-ig szóló távlati jövőképpel:

„Versenyképes, fenntartható és harmonikus módon működő és fejlődő város”

A város versenyképességének alapja a táji/természeti és épített környezeti minőség, a képzett munkaerő, az identitására büszke tatai közösség. A működtetési /fejlesztési fenntarthatóságot azok a szinergiák biztosítják, amik a holisztikus megközelítésnek; a generáción belüli és generációk közötti szolidaritásnak; a társadalmi igazságosságnak, részvételnek és felelősségnek; az erőforrások fenntartható használatának; a nagyfokú integrációnak; a helyi erőforrások használatának; az elővigyázatosság és megelőzés elvének; a szennyező fizet elvének együttműködése alapján történnek. A harmónia, az egyensúlyra törekvés a város minden életjelenségében kiemelt cél, legyen szó a helyi táji/természeti adottságok igénybe vételéről, a gazdaság folyamatairól, a helyi társadalom/közösségek működéséről.

4. A TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ CÉLRENDSZERE

4.1. ÁTFOGÓ FEJLESZTÉST SZOLGÁLÓ CÉLOK

4.1.1. Átfogó cél 1: A természeti és épített értékek védelemcentrikus fejlesztése

A tatai táj/természeti helyszín és épített környezet fokozott és együttes védelme és ezek fejlesztése révén jobban érvényesülő értékek felmutatása és létrehozása – Világörökségi Helyszín elérése elsősorban a tatai történelmi vízrendszerre alapozva.

A tatai történelmileg kialakult rendkívüli értékű vízrendszer a város egyik legnagyobb értéke. A források, patakok, vízfolyások, tavak összefüggő rendszert alkotnak. Ezek rehabilitációja, egyes elemeiben revitalizációja a vízrendszer ökológiai, táji és esztétikai értékét egyaránt erősítheti. Az erre a vízrendszerre települt vízimalmok a vízhasznosítás kiváló műszaki, építészeti és ipartörténeti példái. Mindezek alapján a Tatai Brand lényegi eleme az Élő Vizek Városa meghatározás. A város erdőségei, parkjai, zöldfelületei fejlesztésük révén egy egységes területi és hálózati elemekkel bíró zöld ökológiai rendszerrel teljesebbé válhat. Ez az alapja az itt élők magas életminőségének, az egészségmegőrzésnek, a minőségi turizmusnak egyaránt. A város az ország egyik legjelentősebb műemléki és helyi védelemre érdemes együttesével rendelkezik. A kiemelkedő építészeti értékek rekonstrukciója azok kisugárzó hatásával váljanak a nagyobb térségek esztétikai, városképi jelentőségének erősítőivé. Ezek együttesen – mindenekelőtt a vízrendszerre alapozva – elővételezhetik Tata először Világörökség Várományosi, majd Helyszínné válását.

4.1.2. Átfogó cél 2: A tatai gazdaság minőség-, digitális és tudásorientált fejlesztése

A tatai gazdaság minőségi fejlesztése tudásorientált munkahelyekkel, magas hozzáadott értékkel bíró vállalkozások bővítésével, a körkörös és digitális gazdaság kiépítésével, a mező- és élelmiszeripar sokrétű bővítésével, a kreatív gazdaság és a minőségi turizmus – szállás, vendéglátás, szolgáltatás – fejlesztésével.

A tatai gazdaság fejlesztési potenciálját a kiváló földrajzi elhelyezkedése, közlekedési kapcsolatai, egy fejlett régióban elfoglalt helyzete hosszútávra pozitívan befolyásolja. A helyi gazdaság további fejlődésének gátja lehet a gazdaságba bevonható új munkaerő korlátozott mértéke. Ennek ellensúlyozása érdekében már a közeljövő kiemelt célja a vállalkozások átalakítása a magasabb tudást igénylő digitalizált munkahelyekkel, a körkörös gazdaság kiépítésével, a nagyobb hozzáadott értéket jelentő és kevesebb munkaerőt igénylő,

elsősorban termelő vállalkozásokkal. Fontos cél az is, hogy a vállalkozások méretrendjük szerinti egyensúlytalanságát a középvállalkozások számának növelésével változtassák meg. A tatai kistérség mezőgazdasági potenciálja a várható nagyszabású mező-, erdő- vad-, és halgazdasági, illetve élelmiszeripari fejlesztések révén Tata központtal jelentős fejlődést biztosíthat. Tata kulturális és turisztikai hagyományára alapozva az ún. kreatív ipar jelentős felfutását kellene támogatni. A minőségi turizmusban vannak még jelentős tartalékok, az ezekhez tartozó magas minőségű szállások, vendéglátás, minőségi szolgáltatások összehangolhatók a magas minőségű táji/természeti és épített környezettel.

4.1.3. Átfogó cél 3: A tatai társadalom életminőségének komplex fejlesztése

A helyi társadalom népességcsökkenésének és elöregedésének megállítása, az otthonteremtés, az oktatás/felsőoktatás, az egészségügy, a kultúra minőségi fejlesztésével, az életminőség erősítésével, a családok és közösségek támogatásával.

A versenyképesség javításának feltétele a városhoz szorosan kötődő, jól képzett, újdonságokra nyitott, erős és egészséges, aktív helyi társadalom. Ez Tatán jórészt jelen van, ezt azonban a lassú népességcsökkenés és elöregedés folyamatai nagy távlatban bizonytalanná teszik. Ennek elkerülése érdekében az elkövetkező évtizedek egyik legfontosabb összárosi célja a népességcsökkenés megállítása, 25.000 fő feletti stabilizálása, az idősödés megállítása innovatív, gyermekes családok letelepítésével.

Ehhez többek között távlatos otthonteremtési program kell az első lakáshoz jutás kiemelt támogatásával, az oktatás tárgyi és tartalmi fejlesztése az óvodától a középiskoláig, a felsőoktatás fejlesztési programjába való bekapcsolódás, az egészségügy fejlesztése, a sport és rekreációs lehetőségek bővítése az egészséges életmód érdekében. Kiemelt fontosságú – a város alapadottságaira támaszkodva – valóságos kitörési pont a kultúra fejlesztése a meglévő helyszínek és programok mellett új kulturális helyszínekkel és programokkal. A családok és közösségek támogatását kezdeményező és együttműködő városirányítás, a közösségi aktivitást fenntartó, egyedi miliő biztosítása, karöltve a civil és egyházi közösségekkel. A településmenedzsment (irányítás, fejlesztés, működtetés) terén szükséges a stratégiai szemlélet erősítése, a feladatok integrált eszközökkel történő kezelése, széleskörű helyi és térségi partnerség építése, a döntéshozatali mechanizmusok során a társadalmi részvétel biztosítása.

4.2. TEMATIKUS, ÁGAZATI CÉLOK

T1 – Vizek és zöldfelületek rehabilitációja program rész céljai

T1.1. Tatai vízrendszer rekonstrukciója, fejlesztése

- Öreg-tó rehabilitáció II. ütem – a vízminőség javítása szennyvíziszap kotrás, az Által-ér torkolat további rekonstrukciója
- Öreg-tó környezetének fejlesztése: Ramsari Központ és Bemutatóhely; szabadstrand; **erdei tornapálya kialakítása, felújítása**; madármegfigyelő helyek, amely a Tatai Madarak Útjává állhat össze
- Fényes-források fejlesztése és rehabilitációja, a cél egy természetközeli komplex fürdő- és rekreációs hely kialakítása.
- Angolpark és a Cseke-tó fejlesztés III. üteme – Malomkert létesítése a volt Kristályfürdő területén, benne a Jenő-malomban Tatai Malmok Múzeuma;

- Réti tavak rekonstrukció II. ütem – a 8-as jelű tó felújítása után a többi hét tó együttes rehabilitációja
- Források kezelése a Május 1 út – Komáromi út – Új út – Oroszlányi út közötti területen
- A Ramsari térséget kiegészítő további vízfolyások és tavak, pl. Ferencmajori-halastavak rekonstrukciója
- A tatai malmok vizét biztosító medrek feltöltése vízzel, a megújuló malmok tartalommal való megtöltése
- A Várárok vizes és tájépítészeti rekonstrukciója, **turisztikai és rekreációs célú hasznosítása**, az tatai Vár rekonstrukciójával párhuzamosan
- Tata Élővizek Városa című applikáció készítése

T1.2. Tatai zöld ökológiai hálózat kialakítása

- Összefüggő ökológiai „zöld folyosó” kialakítása az Által-ér mentén a Dunáig terjedően.
- A Tatai Zöld Táj Program részeként a város belső területén a területi és hálózati elemekből álló zöld ökológiai hálózat kiteljesítése
- A jelenlegi faültetési mérték megkétszerezése
- Digitalizált közterületi fakataszter készítése
- A lakótelepi parkok megújítása
- Az üdülőkörzetek zöldfelületeinek rekonstrukciója.
- **A város erdővagyonának felülvizsgálata, megújítása, Erdei Iskola kialakítása**
- Az Agostyáni Ökofalu integrálása az Ökotáj programba.

T1.3. Tatai vízimalmok rekonstrukciója, hasznosítása

- A tatai vízimalmok megújítása, funkcióval való megtöltése
- A malmok bemutatása és hasznosítása érdekében egy klaszter létrehozása
- Tatai Malmok Útja kiteljesítése

T1.4. Tata legyen Világörökség Várományosi Település!

- A tatai természetes alapokra – forrásokra és patakokra – épülő több száz év óta szabályozott vízrendszer – benne Mikoviny Sámuel építészeti, tájépítészeti, vízszabályozási munkásságával – olyan kuriózum, amelynek révén Tata méltán kerülhet a Világörökség Várományosi kategóriába.

T2 – Építészeti, településfejlesztési program rész céljai

T2.1. Tata Szíve program, kiemelt városközponti fejlesztések

- A Tata Szíve tervpályázat alapján megújulhat a Művelődési Ház, a volt szakrendelő, a Várkanyar, a közöttük lévő, a Várig terjedő közterület.
- A tatai Vár teljes rekonstrukciója a Nemzeti Várprogram keretében
- Az Esterházy-kastély rekonstrukciójának további ütemei
- Az Öreg-tó nyugati partjának rendezése, fejlesztése
- A Hősök tere és az összekötő utcák rekonstrukciója
- A Hősök terén lévő hajdani zsinagóga hasznosítása
- A Kálvária-domb és az ELTE Geológus Kert környezetének fejlesztése
- A meglévő és a felhagyott temetők környezetének gondozása

T2.2. A tatai városarculat fejlesztése

- Várossziluett-védelmi övezetek **kiemelt védelme**
- A műemléki szempontok teljes körű figyelembe vétele a fejlesztések során
- A műemléki területeken a zavaró légvezetékek föld alá helyezése

T2.3. Átfogó közlekedésfejlesztési program – vasúti, közúti fejlesztések

- A Biatorbágy-Tata közötti 1. sz. vasúti fővonal nyomvonalkorrekciója
- A Tata vasútállomás rekonstrukciója intermodális csomópont kialakításával
- A közösségi közlekedés racionalizálása, minőségi fejlesztése
- Az 1-es főútvonal Tatabányát délről, Tatát nyugatról megkerülő kiváltása
- A Szomódi, az Agostyáni és a Baji út összekötése az Újhegyen keresztül
- Azonos szintű közúti-vasúti kereszteződések (Szomódi, Agostyáni és Baji úti csomópontok) különszintűvé tétele

T2.4. Helyi közlekedésfejlesztési program

- Az Ady Endre utca rehabilitációja az Országgyűlés tér és a Baji út között
- Hattyúliget utca vegyes forgalmi úttá alakítása
- Tata-Ipari park úthálózati és infrastruktúra fejlesztések
- Kossuth tér felújítása II. ütem – a Szent Kereszt templom előtti terület és a II. János Pál pápa tér, továbbá a Hősök tere rekonstrukciója.
- Kiskorrekciók, földutak aszfaltozása, csapadékvíz elvezetés
- Fényes fasor megújítása és szélesítése
- Út- és járdakataszter készítése, karbantartása az „okos-közlekedés” részeként
- **A városon belüli kerékpáros infrastruktúra összefüggő kerékpáros hálózattá alakítása, a bejövő kerékpárutak összekötése**
- Gyalogos hálózatok, sétányok fejlesztése
- **A parkolási rendszer fejlesztése, okos parkolási rendszer kialakítása, városi parkolóterkép létrehozása**
- Tatai, tóvárosi, agostyáni utcák, terek fejlesztése

T2.5. Kertváros, Újhegy és Nagykert alközpontjai fejlesztése

- Kertvárosban az Eszperantó tér környékén alközpont létrehozása.
- Az újhegyi városrészben alközpont létesítése
- A Nagykert városrészben alközpont létesítése

T2.6. Lakótelepek rehabilitációja, rekonstrukciója

- A lakótelepekből lakóparkok kialakítása, közterületek közösségi fenntartásba adása
- Lakótelepi épületek teljes körű felújításának elősegítése
- Bacsó Béla úti lakótelep megújítási mintaprojekt
- Városképi szempontból kedvezőtlen) beépítések homlokzati rekonstrukciója

T2.7. Otthonteremtés új alapokon

- Átfogó, hosszú távú otthonteremtési program kidolgozása
- **Fejlesztési területek előkészítése, élhető kisváros léptékéhez mérten**
- A Magyar Honvédséggel otthonteremtési, letelepedési megállapodás kötése

T2.8. Zöld városenergetika, klímastratégia

- A tatai távhőrendszer továbbfejlesztése zöld, megújuló energiahordozókkal
- Helyi klímastratégia átdolgozása és szemléletformálás
- Tatai klímakör létrehozása

- A tatai természeti erőforrások – elsősorban a karsztvíz – a város szolgálatában maradjanak
- A tatai szubtermális – 18-22 fokos – vizek hasznosítása energetikai célokra
- Környezeti Mérési Hálózat kiépítése Tatán

T2.9. Városüzemeltetés, infrastruktúrafejlesztés, „okosváros” program

- Ökológiai városüzemeltetési koncepció kidolgozása
- Szelektív hulladékudvar létrehozása, szemléletformálás
- Városrész gondnoki rendszer létrehozása a városüzemeltetési feladatokon belül
- A fejlesztési területek infrastruktúrafejlesztése összehangolt módon
- A meglévő alapokon átfogó „okos-város” koncepció kidolgozása és megvalósítása.

T3 – Oktatási, kulturális, sport, család és ifjúsági program rész céljai

T3.1. Felsőoktatási kapcsolatok, tudományos, kulturális háttér erősítése

- Az egyetemfejlesztésekkel és a melléjük tervezett innovációs parkokkal való új típusú együttműködés, a tudományos és kulturális háttér fejlesztése
- A tatai volt piarista rendház felújítás II. üteme felsőoktatási célokra.
- A Tatát érintő tudományos cikkek, szakvélemények bibliográfiájának elkészítése
- K+F+I jellegű fejlesztések támogatása

T3.2. Tata iskolaváros fejlesztése

- Műszaki felújítási és fejlesztési programok
- Tartalmi megújulási programok (tehetséggondozás, ösztöndíjrendszer, speciális oktatási programok – természetvédelem, környezettudatosság, fenntarthatóság, kreativitás, innováció)
- Felnőttképzés, élethosszig való tanulás támogatása

T3.3. Tata a kultúra városa – a kultúra legyen húzóágazat

- Magyary Zoltán Művelődési Ház rekonstrukciója, rendezvényközponttá alakítása
- Mórícz Zsigmond Városi Könyvtár átköltöztetése a volt Tisztiklub épületébe
- A megújított Kuny Domokos Múzeum állandó és időszakos kiállításai
- A Hősök terén lévő volt zsinagóga hasznosítása
- Vaszary-villa felújítása kialakítása
- **A Kőfaragó-ház felújítás folyamatban**
- Városi Galéria létrehozása
- Összművészeti Művésztelep létrehozása
- A meglévő kulturális programok, fesztiválok mellett újak létrehozása (Rövidfilmpályázat, Bábművészeti, Diákszínházi Központ, Templomok Fesztiválja, Nemzetközi Összművészeti Fesztivál, Ifjúsági Napok, kézműves, népművészeti piac)
- A Könnyűzenei Tehetségek Központ regionális szintű fejlesztése

T3.4. Tata a sokrétű sport és rekreáció városa

- Tatai Sport- és Rekreációs Stratégia kidolgozása
- Az Új Kajakház Ökoturisztikai Központ tevékenységének integrálása
- Az iskolai, szabadidős és tömegsport kiemelt támogatása beruházásokkal és programokkal
- Tatai Atlétikai Club létesítményeinek további fejlesztése (műfüves pálya létesítése)

- A Nemzeti Sportközpont – olimpiai edzőtábor – fejlesztése, többek között sportuszoda és labdacarnok építése

T3.5. Tata családbarát és ifjúsági program

- Ifjúsági Stratégia kidolgozása
- Tatai Közösség- és Családfejlesztési Intézmény létrehozása
- Gyermek- és Ifjúsági Önkormányzat létrehozása
- Az ifjúság bevonása a városi kulturális és fejlesztési programokba
- Ifjúsági Központ létesítése
- A balatonszepezdi, Fényesen lévő gyermektábor külső-belső, valamint tartalmi fejlesztése
- Tata legyen Európa Ifjúsági Fővárosa

T3.6. Tatai közösségfejlesztés, helyi civil és egyházi közösségek

- Helyi Közösségfejlesztési Stratégia továbbfejlesztése
- Programok tovább folytatása az életen át való tanulás jegyében Tatán
- A jövő nemzedék közösség- és személyiségfejlesztése

T3.7. Érték-, hagyományőrzés, -teremtés, a helyi identitás erősítése, Tata Brand

- A tatai tematikus útvonalak és kulturális séták folyamatos fejlesztése, a velük kapcsolatos infokommunikáció fejlesztése, Tatai kiadványsorozat létrehozása
- Települési Értéktár karbantartása, fejlesztése,
- Az Esterházyak, Mikoviny Sámuel, Fellner Jakab munkásságának bemutatása
- A piarista rend 1765 óta tartó tatai jelenlétéről állandó kiállítást letelepedésük 260. évfordulójára, 2025-ben.
- Tata Nagyjai kiadványsorozat (Magyary Zoltán, Kiss István, Bláthy Ottó, Giesswein Sándor, Öveges József stb.)
- A Tata és környéke borvidék identitásának és kohéziójának erősítése
- Tata Brand létrehozása a meglévő imázs-alapokon, ebbe a Tatán működő vállalkozások bekapcsolása.
- Tata nemzetközi imázskampánya a Tata Brand segítségével a testvérvárosi hálózat részvételével.
- Helytörténeti oktatás fenntartása és fejlesztése

T4 – Gazdaságfejlesztési program rész céljai

T4.1. A foglalkoztatottság fenntartása és bővítésének lehetőségei

- A fiatal, innovatív, magas képzettségű szakemberek megtartása és vonzása (otthonteremtési, oktatási, képzési, tovább- és átképzési programokkal, az ingázók helybentartásával vonzó munkahelyekkel, a bevándorlás erősítésével)
- Fenntartható munkaerő biztosítási rendszer autóipari és technológiai szektorban
- Nők munkaerő-piaci támogatása Tatán, Család és Karrier Pont működtetése a munka és magánélet összeegyeztethetősége érdekében
- Térj vissza Tatára! című program elindítása – Tata nemzetközi imázskampánya
- Intenzív és proaktív együttműködés a Nyugat-magyarországi Gazdaságfejlesztési Zóna és a Komárom-Tata-Tatabánya-Oroszlány városszövetség gazdasági tevékenységében: (gazdasági együttműködési hálózatok, klaszterek létrehozásával; a körforgásos gazdaság lehetőségeinek kiaknázásával)

T4.2. Innovációt/kreativitást/magasabb képzettséget igénylő iparfejlesztés

- A városi internet hálózat átfogó, egységes fejlesztése és modernizálása
- A Déli Ipari Park fejlesztése, bővítése, a lakóterületekbe ékelődött gazdasági tevékenységek kitelepítésének támogatása
- Az Agostyáni úti ipari terület fejlesztése
- A Szomódi út melletti ipari terület fejlesztése
- A volt tégl- és cserépgyári terület rekultivációjának, fejlesztésének támogatása
- Nagy hozzáadott értékű – IT és automatizálási igényű – gazdasági tevékenységek támogatása az ipari parkok telephelyeiben.
- Inkubátorház építése, start-up vállalkozások segítése
- A kreatív gazdaság fejlesztése a tatai turizmus és a kultúra szolgálatában.
- Biztonsági Nemzeti Labor létesítése a Biztonságos Város Mintaprogram keretében
- Körforgásos gazdasági egységek létrehozása egymásra utalt vállalkozások összekapcsolásával az Északnyugat-magyarországi Gazdaságfejlesztési Zóna és a Komárom-Tata-Tatabánya-Oroszlány városszövetség kínálta keretrendszerben

T4.3. Mező- és élelmiszer-, erdő, vad- és halgazdaság fejlesztése

- A langyos – 18-22 fokos – szubtermális karsztvizek hasznosítása – zöldségtermesztés, virágkertészet fejlesztése
- A digitális gazdálkodás bevezetése a tatai és kistérségi mezőgazdasági termelésben, csatlakozás Magyarország Digitális Agrár Stratégiájához.
- Erdő- és vadgazdálkodási program felülvizsgálata a Vértesszőlő Zrt. közreműködésével.
- Nagy hozzáadott értékkel bíró feldolgozás fejlesztése
- A tatai tórendszer – pl. a Réti-tavak és a Ferencmajori tavak – ökológiai szempontok alapján történő halászati hasznosítása
- Minőségi vad- és halfeldolgozás fejlesztése
- Élelmiszerfeldolgozás fejlesztése (nagy hozzáadott értékkel, magas feldolgozottsági szinten) a kistérségi településekkel közösen
- A szőlészet-borászat fejlesztése a kistérségi kapcsolatok alapján – Tata-Neszmély Borút fejlesztése számos tatai helyszín hálózatba szervezésével

T4.4. A turizmus húzóágazat – szállodaipar, vendéglátás, szolgáltatás fejlesztése

- Esterházy-kastély rekonstrukció folytatása a turizmus szolgálatában
- Az tatai Vár rekonstrukciója a turizmus szolgálatában
- A volt szakorvosi rendelő épületének múzeumi, ill. részben kereskedelmi, vendéglátó és szállásjellegű fejlesztése
- A vízimalmok rekonstrukciója és hasznosítása a turizmus szolgálatában – malomturizmust szervező hálózat létrehozása
- Kiskereskedelem és vendéglátás megerősítése, fejlesztése az alapszinttől a prémium minőségig – egy gyalogos/vásárló utca, illetve zóna kiépítése
- A tatai szállodaipar továbbfejlesztése a panzióktól a prémium minőségig
- A Kőfaragó ház Ökoturisztikai Központ és a Kálvária-domb turisztikai csomag
- A városi eseménynaptár összeállítása évente és folyamatos megújítása, a fesztiválszezon kibővítése
- Konferenciaturizmus számára intézmény létesítése
- Tata-Neszmély Borút, Borok Háza létesítése
- Az Esterházy Pezsgőgyár fejlesztése, beépítése a Borút programkínálatába.

T4.5. Egészségipar – a helyi egészségügy és a turizmus szolgálatában

- A tatai kiemelkedően egészséges környezetre alapozva az egészségtudatossággal, az egészség megőrzésével, a gyógyító-megelőző tevékenységgel, a rehabilitációs szolgáltatásokkal, az ezeket kiszolgáló- és háttérágazatokkal kapcsolatos tevékenységek támogatása szektorsemleges módon (az önkormányzat és a magánszolgáltatók útján).
- A szubtermális – 18-22 fokos – karsztvizek gyógyászati célú hasznosítása (pl. a Fényes-források területének fejlesztési stratégiájában) egészségmegőrzés és rehabilitáció.

T5 – Szolidaritási program rész céljai

T5.1. Tata a legkisebbekért – bölcsődék fejlesztése

- Csillagsziget bölcsőde fejlesztése
- Újhegyen 36 férőhelyes bölcsőde építése
- Bölcsődei szakemberek szakmai fejlesztése a tatai járásban
- Az új lakóterületi fejlesztésekben a családi bölcsőde/óvoda szerepeltetése a tervezési/fejlesztési programokban
- Korai fejlesztés programjai – diagnosztika és terápia

T5.2. Tata az idősekért – intézmények fejlesztése, generációk összekapcsolása

- A Kocsi úton lévő idősothton megszüntetése, a fényes fasori telephely bővítése
- Az idősek otthonba kerülése és a fiatal, gyermekes családok otthonhoz jutásának összekapcsolása önkormányzati program segítségével
- Hospice szolgálat kiépítése

T5.3. A tatai egészségügy fejlesztése

- A Szent Erzsébet Kórház átalakítása – krónikus ellátás és szakrendelő létesítése, alapellátás (háziiorvosi rendelők és fogászat) fejlesztése
- Tóvárosban új egészségügyi alapellátó központ (háziiorvosok és fogászat) kialakítása
- Az alapellátásban praxisközösségek kialakítása
- Az egészségügyi ellátórendszer a hangsúly az egészségtudatosságon, ezen belül a betegségmegelőzésen és az egészségmegtartáson (szűrőprogramok, egészséges életmód támogatása) van.

T5.4. A szociális gondoskodás színterei és működésük

- Tata Város Szociális térképe felülvizsgálata
- Humán szolgáltatások fejlesztése Magyary Zoltán mintajárásában
- Fogyatékkal élők számára munkaerőpiaci, valamint sport- és rekreációs programok
- Közfoglalkoztatottak további támogatása

T6 – Közigazgatásfejlesztés, kapcsolatok fejlesztése, városmenedzsment program rész céljai

T6.1. A közigazgatás fejlesztése, ügyfélbarát, szolgáltató önkormányzat

- A közigazgatás átszervezése terén a jövő feladata az önkormányzat és a Közös Önkormányzati Hivatal működésének jobbítása
- Papírmentes ügyvitel elterjesztése az önkormányzatban

T6.2. A városi kommunikáció fejlesztése

- A városi médiumok – televízió, újság, facebook oldal – interaktivitásának erősítése
- WIFI elérési pontok, -hálózat létesítése

- Stabil internet alaphálózat kiépítése
- Közterületi jelzőrendszer kiépítése az illegális hulladéklerakás ellenében
- A városi közösségi – social média fejlesztése
- Az Okos Város program végrehajtása

T6.3. A belső és külső kapcsolatok erősítése

- A testvérvárosi kapcsolatok erősítése közös gazdasági, kulturális és oktatási programokkal, település-, gazdaság- és közösségfejlesztési gyakorlatok megosztása
- Az ún. visegrádi négyes és a Pons Danubii kapcsolatok élénkítése, erősítése
- A Komárom-Tata-Tatabánya-Oroszlány városszövetség kapcsolatainak fejlesztése. A négy város rendszeres találkozójának megszervezése.
- Együttműködés erősítése a helyi egyházakkal, egyházi közösségekkel (ebben kiemelt program lehet a Tatai Templomok Fesztiválja)
- Együttműködés erősítése a helyi civil szervezetekkel, Magyar-körök szervezése minden városrészben.
- Az önkormányzati szövetségekben való aktív részvétel

T6.4 Településfejlesztési menedzsment fejlesztése

- A sokrétű fejlesztési program összehangolása, a belső és külső források allokációja érdekében egy proaktív és hatékonyan működő településfejlesztési menedzsment kialakítása indokolt. Ennek struktúrájára és fokozatos kiépítésére a 6.2. A koncepció megvalósítását szolgáló eszköz- és intézményrendszer fejezet tesz javaslatot.

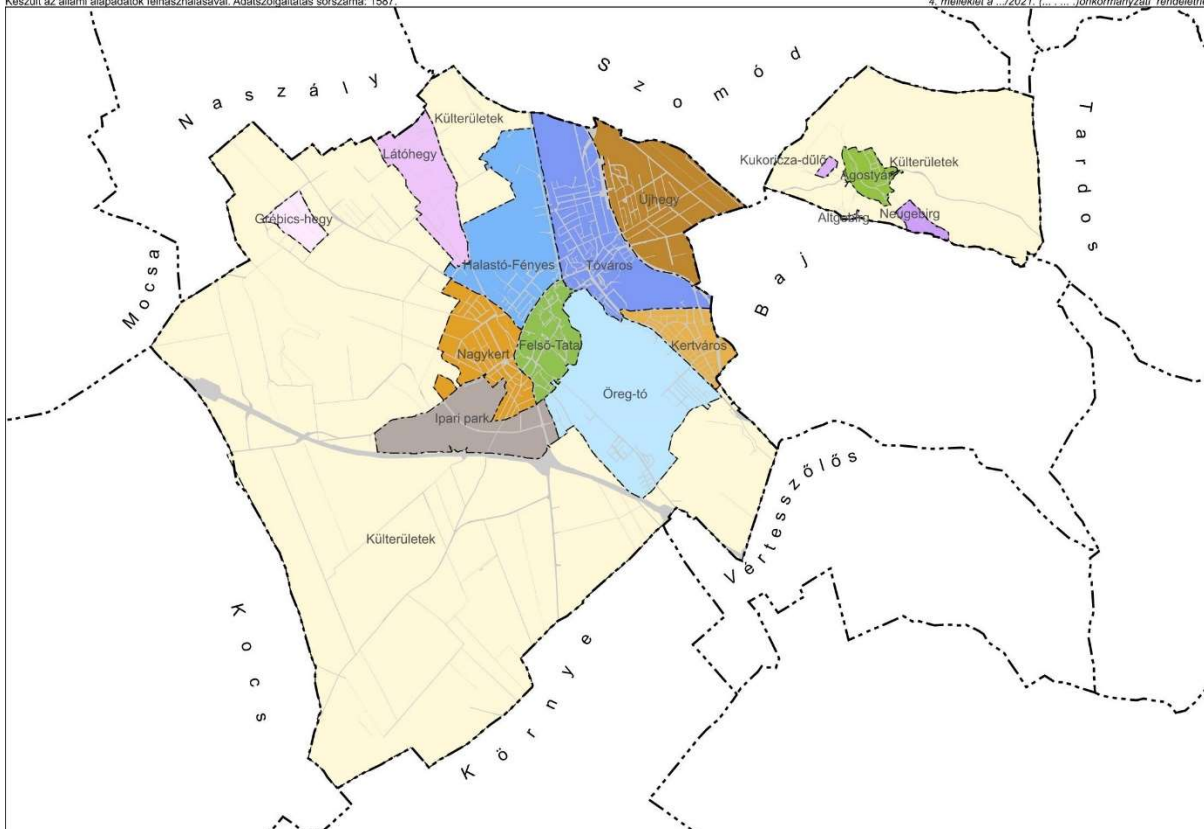
4.3. A fejlesztési célok az egyes településrészekben

Tata város belterületén kilenc városrész lehatárolása történt meg. Az egyes városrészek funkcionálisan jól beazonosítható jellemzőkkel rendelkeznek.

A városrészi célok meghatározásának alapelvei:

- Az adott városrész speciális helyzetére, erősségeire és problémáira reagálnak.
- A városrészi célok illeszkedjenek a város jövőképehez, az átfogó célokhoz és a tematikus részcélokhoz.
- A környezeti fenntarthatóság elvének figyelembe vétele.
- A társadalmi szolidaritás elvének figyelembe vétele.

Tata városrészi céljai az alábbiak szerint fogalmazhatók meg:

V1: Felső Tata: A városközpont élhetőségének javítása, a műemléki környezet megújításával, a térszerkezet revitalizációjával

Felső-Tata városrész hosszútávú célja a védett tér- és városszerkezet, a védett városképekkel rendelkező utcahálózat harmonikus megújítása a műemlékek felújításával, a foghíjak és a leromlott állapotú épületek revitalizációjával, a közterületek forgalomcsillapított minőségi megújításával, a Kossuth tér magas minőségű felújításából kiindulva.

Ezek segítségével a városrész lakói, illetve a város egészének közösségei és a turisták számára kellemes, ugyanakkor markáns, kisvárosi térfalakkal rendelkező, magas színvonalú közszolgáltatásokat nyújtó településrész jöhet létre. Ezt szolgálhatja a forgalomcsillapítás rendszerszerű kialakítása, a parkolási rendszer ésszerű kiépítése, a gyalogos- és vegyes forgalmú hálózatok bővítése. A városrész kiüresedésének, illetve elöregedésének megelőzését segíthetik a komplex otthonteremtési és szolgáltató-, illetve turisztikai jellegű fejlesztések. Ezek ésszerű arányának és együttélésének megtalálása a terület élhetőségének záloga. Kiemelt fejlesztési terület az Öreg-tó nyugati oldala, ahol komplex – építészeti, illetve elsősorban közterületi és zöldfelületi – fejlesztésekre van szükség a jelenleg még elhanyagolt területek revitalizációjával és a hiányzó közterületi összeköttetések létrehozásával. Figyelembe kell venni, hogy ez a terület az Esterházy kastély előtere is.

Felső-Tata városrészen belül – nem önálló városrészként – kiemelkedő fontosságú a Váralja, ahol a Tata Szíve program keretében történik a műemlékegyüttes megújítása, bennük komplex kulturális-turisztikai-szolgáltató funkció kiteljesítése:

A Tatai vár és az Esterházy-kastély Tata két emblemikus épülete. A kastély főépülete a Nemzeti Kastély- és Várprogram keretében megújult, a további ütemek előkészítés alatt

állnak. A Tatai vár szintén megújulhat az állami program keretében, eredendően a Zsigmond-kori és Mátyás-kori, vagyis a XIV-XV. századi épületegyüttest bemutatva. E két országos jelentőségű műemlék – felújított állapotban – a város kulturális és turisztikai vonzerejének zászlóshajói. A vár északi főbejáratának nagyszabású rendezése – a Magyar Zoltán Művelődési Ház és a hajdani szakrendelő épületeinek átépítésével és a vár előtti közterület teljeskörű átértékelésével a területet valóban Tata Szívévé teszi. Ebbe az együttesbe tartozik a város legrégebb és legszebb vízimalmának, a Cifra-malomnak a rekonstrukciója is. A vázolt terület a két hajdan önálló város közötti összeköttetést is biztosíthatja.

V2: Nagykert: A kertvárosi jelleg megtartása, a mezőgazdasági hagyományok megőrzése a közösségi funkciók bővítése mellett.

Nagykert városrész legfontosabb hosszútávú célja a mezőgazdasági hagyományok megőrzésének biztosítása az egyre hangsúlyosabb lakófunkcióval való konfliktusos kezelésével, a hagyományos és markáns falusias városkép megőrzésével. A városrész dominánsan mezőgazdasági és kertvárosias jellegéből adódik, hogy kevés köz- és magánszolgáltatás érhető el itt helyben. A jelenleg telekstruktúra és beépítési jelleg megtartása mellett fontos közép- és hosszútávú cél a különböző szolgáltatások megjelenése, alközpont létrehozásával.

V3: Fényes-Réti halastavak: A Fényes-forrásvidék természetközeli fejlesztése, a Réti-halastavak rekonstrukciója, velük harmonikus lakóterületi fejlesztéssel

A városrész legfőbb vonzereje a vízrendszer: a Réti-halastavak és a patakok rendszere, a legnagyobb attrakciója pedig maga a Fényes-forrásvidék. Ennek a különleges természetvédelmi területnek a kisugárzása kell, hogy hasson a környezet mindennemű fejlesztésére. A tavak és patakok mentén meglévő és fejlesztendő zöld ökológiai folyosók a területet rekreációra magas színvonalon alkalmassá teszik. A Fényes-forrásvidék természetközeli és arányos fejlesztése kiemelt turisztikai vonzerőt képvisel. A környezetében olyan lakóterületi fejlesztések lehetségesek, amelyek az egész város népességmegtartó képességére hatással lehetnek és betelepülőket is a városba vonhatnak.

A városrészhez csatlakozó szőlőterületek is védelmet érdemelnek, szétszabdaldódásuk nem kívánatos, az újraértékelt és revitalizált területet be kellene kapcsolni a Tata-Neszmély Borútba.

V4. Tóváros: A turisztikai szerepkör erősítése a Cseke-tóval és a vízimalmok hasznosításával, a vasútállomás környékének megújításával

Tóváros a másik hagyományos – hajdan önálló – városias településrésze Tatának, önálló karakterrel és értékes épületállománnyal. A városrész összhatását rontja a szinte autópálya szélességű Ady Endre útnak, az 1. számú főútvonalnak a városrészt szétszakító hatása. Ennek kiküszöbölésére – Tatabányát délről, Tatát nyugatról elkerülő kerülő útnak a megépítése után – egy jelentős közterületi átépítéssel, fásítással, forgalomcsillapítással kell átépíteni az utat. Ezáltal a Tóváros legszebb épületeinek megjelenése és hasznosítása is kedvezőbbé válhat. A városrész intenzívebb kapcsolata az Öreg-tó partjával is számos beruházást – épületfelújítást és zöldfelületi rendezést igényel.

A városrész különleges kincse a Cseke-tó és az Angolpark, amelynek a rekonstrukciója elkezdődött, további lépések szükségesek a teljeskörű értékeinek megmutatásához. A Cseke tóból eredő vízfolyásokra támaszkodó vízimalmok rendszerszintű rekonstrukciója, köztük a

Malomkert kialakítása Tata egyik – a városban számos helyen felbukkanó vízimalmok révén – legmarkánsabb attrakcióját kínálja egy helyen. A további malmok felújítása, turisztikai és kulturális hasznosításuk révén egy hálózatot, klasztert hozhatnak létre.

A hajdan az Angolparkhoz tartozó területen lévő Olimpiai Edzőtábor fejlesztése is szolgálhatja a tataiakat. A városrész két jelentős beruházással válhat még élhetőbbé: az egyik a vasútállomás rekonstrukciója, a másik a mellette kialakítandó intermodális csomópont, az ide áthelyezett autóbuszállomással.

V5: Újhegy: Konfliktusoktól mentes, a város életébe jobban bekapcsolódó lakóterület kialakítása, helyi alközpont létrehozásával

Újhegy városrész és a tőle északkeleti irányban található külterület legnagyobb problémáját a zártkertes területen gyors ütemben megtelepedő lakófunkció jelenti, melyet csak késéssel tud követni az infrastruktúra (utak és közművek) kiépítése, a szolgáltatások betelepítése. A városrészen élők körében konfliktust okoz az egymás mellett meglévő eltérő területhasználat (lakófunkció és mezőgazdasági, illetve ipari funkció között), valamint a betelepülő lakosság heterogenitása.

A problémák megoldására a városrész infrastrukturális fejlesztése, a város központi területeihez való jobb kapcsolatok megteremtése, illetve kereskedelmi és intézményi és szolgáltatási funkciók megtelepedésének támogatása kínál lehetőséget. Ezek között kiemelt fontosságú a Szomódi, az Agostyáni és a Baji út közúti-vasúti szintbeni kereszteződésének kiváltása külön szintű csomópontokkal. Ezek közül az Agostyáni út külön szintű kereszteződésének tervei elkészültek. Újhegy alközpontjának kiépítése egy új bölcsőde építésével elkezdődött. Ezekkel a beruházásokkal a városrész a jelenleginél vonzóbb és bővíthető lakóterületté válhat.

Ezek mellett a városrész két ipari területének, a Szomódi és az Agostyáni útinak a fejlesztése is közép- és hosszú távú feladat.

V6: Kertváros: Nyugodt lakóövezet erősödő szolgáltató funkciókkal

A Kertváros városrész célja a jelenlegi lakóövezeti funkciójának megőrzése, azt egy-két hiányzó alközponti funkcióval kiegészítve. Az új funkciók között a különleges közszolgáltatások megtelepedése (pl. Vakok Intézete), illetve a minőségi idegenforgalomhoz kapcsolódó szolgáltatások (szálláshely, vendéglátás) körének a bővítése is cél.

V7: Ipari Park: Innovációt/kreativitást/magasabb képzettséget igénylő vállalkozásfejlesztés

A városrész munkahelyi, foglalkoztatási funkciója változatlanul megmarad. a jó közlekedési kapcsolatoknak és az infrastrukturális ellátottságnak köszönhetően. A jövőben, közép- és hosszútávon alapvető cél a magas hozzáadott értékű vállalkozások betelepülésének ösztönzése, az innovációt, kreativitást, magasabb képzettséget igénylő, tudásorientált vállalkozásfejlesztés támogatása. Hosszútávon – a déli és nyugati elkerülő út megépítésével – az ipari park déli irányú bővítését is lehetővé kell tenni.

V8: Öreg-tó és környezete: Vízhálózati és fenntartható idegenforgalmi fejlesztések

Az Öreg-tó rekonstrukciójának első üteme elkészült, ezt azonban még folytatni kell: a tóban lévő nagy mennyiségű szennyvíziszap kotrásával és az Által-ér torkolat további rekonstrukciójával, a vizes élőhely kialakításával. A tó körüljárhatósága biztosított, azonban a nyugati és a déli oldalán a gyalogos sétány, a kerékpáros útvonal elhanyagolt, átfogó fejlesztésre vár. Az Öreg-tó környékén az elsődleges cél a minőségi idegenforgalom, a rekreációs lehetőségek fejlesztése a természeti értékek megőrzésével. Ehhez kapcsolódóan a szálláshely és infrastruktúra fejlesztés, valamint a kapcsolódó szolgáltatások, programkínálat bővítése, a zöldfelület minőségének megőrzése, funkcióinak bővítése az elsődleges cél. Ezt szolgálhatja pl. Erdei Iskola, Ramsari Központ megépítése, illetve olyan partrendezés, amely az itt pihenni, sportolni vágyókat szolgálhatja (beach, ifjúsági központ).

Mivel a városrészben gyors növekedésnek indult az állandó lakosok száma, fontos, hogy ezt az infrastruktúra is követni tudja, illetve fontos szempont, hogy a lakófunkció terjeszkedése ne menjen a természeti értékek megőrzésének rovására.

V9: Agostyán: A várossal való erőteljesebb integráció a hagyományok megtartásával.

Agostyán városrész közép- és hosszútávú célja a népességmegtartó erejének növelése. Ehhez a helyben elérhető köz- és egyéb szolgáltatások körének szélesítése, Tata központi területeihez való szorosabb integrációja szükséges. Különleges fejlesztési lehetőséget jelentenek a városrész természeti értékei, természetközeli elhelyezkedése, megmaradt falusias karaktere, melyek együttesen jó alapot szolgáltatnak a természetközeli és az aktív turizmus számára.

A közép- és hosszútávú fejlesztések során kiemelt figyelmet kell fordítani Agostyán falusias hagyományainak megőrzésére, a közösség hagyományos életmódjának fenntartására.

4.4. Horizontális célok

H1: Vízrendszer a Dunáig: A szubtermális vízrendszer komplex halgazdasági és rekreációs, turisztikai célú hasznosítása

Tata várostérségének egyik legnagyobb értéke az Által-értől az Öreg-tavon át, a Réti- és a Ferencmajori-halastavakon keresztül a Dunáig haladó – még Mikoviny Sámuel által szabályozott – vízrendszer.

Ezt egészíti ki a naszályi halastavak és a Dunapart, amely mintegy Tata – ma még többé-kevésbé kihasználatlan – vonzáskörzetéhez, mintegy előszobájához tartoznak. Ennek a területnek a szubtermális – 18-22 fokos – karsztvizek az egyik kihasználatlan értéke. Erre alapozva olyan rekreációs jellegű és aktív turizmus rendszer építhető, amely nemcsak a nyári időszakban vehető igénybe. Ugyancsak jelentős potenciállal bírnak a felújításra váró halastavak, amelyekre halgazdaság, halfeldolgozás és egész évben igénybe vehető horgászat építhető, az ehhez szükséges infrastruktúra kiépítése esetén.

H2: Erdővidék: Az erdő- és vadgazdálkodás, a rekreáció és aktív turizmus összehangolt fejlesztése a természetvédelemmel karöltve.

Tata városa 180 hektár erőterülettel rendelkezik, ezen túlmenően a városkörnyék a Gerecse lábánál fekvő erdőket is igénybe veheti. Erre a bázisra egy – a jelenginél sokkal intenzívebb és a természetet ökológiai szempontok érvényesítésével igénybe vevő – erdő-, vadgazdálkodás és –feldolgozás. Ennek a rendszernek Tata lehet a központja, gesztori szerepet vállalva, kiemelten turisztikai, vendéglátási hasznosításképpen.

Az összetett erdővidék turisztikai, rekreációs jellegű hasznosítása is jelentős tartalékokkal rendelkezik. Ebben a Gerecse Tájvédelmi Körzet, a Gerecse Natúrpark, az Agostyáni Arborétum, a Száz-völgyi Erdőrezervátum és a két – Tata kistérségéhez tartozó – gerecsei falu: Tardos és Vérttestolna részvételével, Tata vezetésével egy rekreációs, turisztikai hálózat, klaszter hozható létre.

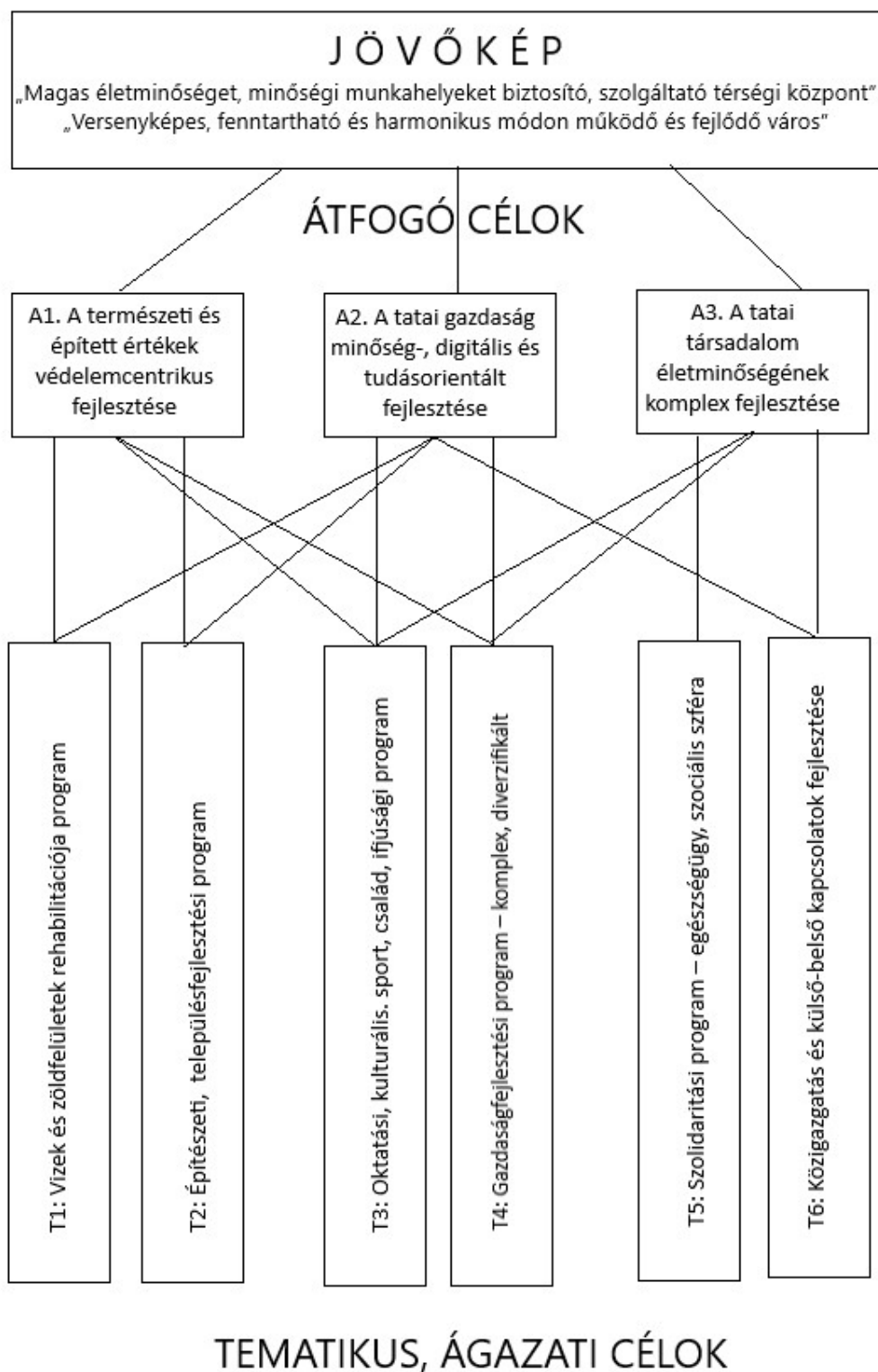
H3: Mezőgazdasági területek: a szubtermális vízrendszerre is alapozott intenzív, digitalizált mezőgazdaság fejlesztése a kistérséggel együttműködve

A ma még csak többnyire elfolyó szubtermális karsztvizekre egy magas minőségű, akár digitalizált agrárgazdaság építhető, aminek Tata lehet a gesztora. Ez kéthéjú fóliasátrakkal, üvegházakkal zöldség-, virág- és gyógynövénytermesztési programot indíthat el. A gyümölcstermesztés hagyományaira alapozva Tata és környéke táji-természeti adottságainál fogva alkalmas gyümölcstermesztésre. Kiemelt cél lehet az országos „tündérkert-mozgalomba” való bekapcsolódás, amely az őshonos gyümölcsfajták telepítésével és gondozásával foglalkozik. Ez a város turisztikai és egészségmegőrző céljaival, elveivel összhangban van. A Tata-Neszmély borvidék, a Tatai Borút fejlesztése mind a szőlészet-borászat, mind az erre alapozott turizmus szempontjából jelentős mértékben fejleszthető, Tata központtal.

4.5. TATA VÁROSFELJESZTÉSI CÉLRENDSZERE 2021-2050 - ÖSSZEFOGLALÁS

JÖVŐKÉP		
„Magas életminőséget, minőségi munkahelyeket biztosító, szolgáltató térségi központ” „Versenyképes, fenntartható és harmonikus módon működő és fejlődő város”		
ÁTFOGÓ CÉLOK		
Átfogó cél 1: A természeti és épített értékek védelemcentrikus fejlesztése	Átfogó cél 2: A tatai gazdaság minőség-, digitális és tudásorientált fejlesztése	Átfogó cél 3: A tatai társadalom életminőségének komplex fejlesztése
TEMATIKUS CÉLOK		
T1: Vizek és zöldfelületek rehabilitációja program -T1.1. Tatai vízrendszer rekonstrukciója -T1.2. Tatai zöld ökológiai hálózat -T1.3. Tatai vízimalmok rekonstrukciója -T1.4. Tata legyen Világörökségi Helyszín!	T2: Építészeti, településfejlesztési pr. -T2.1. Tata Szíve program -T2.2. Tatai városarculat fejlesztése -T2.3. Átfogó közlekedésfejlesztési pr. -T2.4. Helyi közlekedésfejlesztési program -T2.5. Kertváros, Újhegy nagykert alközp. T2.6. Lakótelepek rehabilitációja T2.7. Otthonteremtés új alapokon T2.8. Zöld városenergetika, klímastrat. T2.9. Városüzemeltetés, infrastruktúra, „okosváros” program	T3: Oktatási, kulturális. sport, család, ifjúsági program -T3.1. Felsőokt. kapcs. tud.-kult. háttér -T3.2. Tata iskolaváros fejlesztése -T3.3. Tata a kultúra városa -T3.4. A sokrétű sport és rekreáció városa -T3.5. Családbarát és ifjúsági program -T3.6. Közösségfejlesztés, egyházi és civil közösségek -T3.7. Érték- és hagyományörzés és -teremtés, identitás erősítés, Tata Brand
T4: Gazdaságfejlesztési program -T4.1. A foglalkoztatottság fenntartása és bővítése -T4.2. Innovációt, kreativitást, magasabb képzettséget igénylő iparfejlesztés -T4.3. Mező- és élelmiszer, erdő-, vad- és halgazdaság fejlesztése -T4.4. A turizmus húzóágazat – szállodaipar, vendéglátás, szolgáltatás fejlesztése -T4.5. Egészségipar fejlesztése	T5: Szolidaritási program -T5.1. Tata a legkisebbekért – bölcsődék fejlesztése -T5.2. Tata az idősekért -T5.3. A tatai egészségügy fejlesztése -T5.4. A szociális gondoskodás színterei	T6: Közigazgatás- és kapcsolatok fejlesztése -T6.1. A közigazgatás fejl., ügyfélbarát, szolgáltató önkormányzat -T6.2. A városi kommunikáció fejlesztése -T6.3. A belső és külső kapcsolatok erősítése -T6.4. Városmenedzsment fejlesztése
VÁROSRÉSZI CÉLOK		
V1: Felső Tata A városközpont élhetőségének javítása a műemléki környezet megújításával, a térszerkezet revitalizációjával	V2: Nagykert A kertvárosi jelleg megtartása, a mezőgazdasági hagyományok megőrzése a közösségi funkciók bővítése mellett	V3: Fényes-Réti halastavak A Fényes forrásvidék természetközeli fejlesztése, a Réti halastavak rekonstrukciója, velük harmonikus lakóterületi fejl.-sel
V4: Tóváros A turisztikai szerepkör erősítése a Cseke-tóval és a vízimalmok hasznosításával, a vasútállomás és környékének megújításával	V5: Újhegy Konfliktusoktól mentes, a város életébe jobban bekapcsolódó lakóterület kialakítása, helyi alközpont létrehozásával	V6: Kertváros Nyugodt lakóövezet erősödő szolgáltató funkciókkal
V7: Ipari Park Innovációt, kreativitást, magasabb képzettséget igénylő vállalkozásfejlesztés	V8: Öreg-tó és környezete Vízhalászati rekonstrukció, fenntartható idegenforgalom és rekreációs fejlesztések	V9: Agostyán A várossal való erőteljesebb integráció a hagyományok megtartásával
HORIZONTÁLIS CÉLOK		
H1: Vízrendszer a Dunáig A szubtermális vízrendszer halgazdasági, rekreációs és turisztikai és egészségvédelmi célú hasznosítása	H2: Erdők hasznosítása Az erdő- és vadgazdálkodás és a rekreáció, aktív turizmus összehangolt fejlesztése a természetvédelemmel karöltve	H3: Mezőgazdasági területek A szubtermális vízrendszerre is alapozott intenzív, digitalizált mezőgazdaság fejlesztése – zöldség, gyümölcsstermesztés, szőlészet-borászat

4.6. A JÖVŐKÉP, AZ ÁTFOGÓ CÉLOK ÉS A TEMATIKUS CÉLOK KAPCSOLATA

4.7. A TEMATIKUS CÉLOK ÉRTELMEZÉSE A TELEPÜLÉSRÉSZEKRE, A HORIZONTÁLIS CÉLOKRA

Tematikus célok	V1: Felső Tata	V2: Nagykert	V3: Fényes-Réti	V4: Tóváros	V5: Újhegy	V6: Kertváros	V7: Ipari Park	V8: Öreg-tó és környéke	V9: Agostyán	H1: Vízügy	H2: Erdő-, vadgazdálkodás	H3: Mezőgazdaság
T1 – Vizek és zöldfelületek rehabilitációja												
T1.1. Vízügyi rekonstr., fejl.	1	0	2	2	0	0	0	2	1	2	0	2
T1.2. Zöld ökológiai hálózat kialak.	1	1	2	2	0	0	0	2	2	0	2	1
T1.3. Vízügyi rekonstr. haszn.	0	0	0	2	0	0	0	2	0	0	0	0
T1.4. Világörökség Vármányos	0	0	2	2	0	0	0	2	2	2	1	0
T2 – Építészeti, településfejl. programok												
T2.1. Tata Szíve program, kiemelt vkp.	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0
T2.2. Tatai városarculat fejl.	2	1	1	2	1	1	1	2	1	0	0	0
T2.3. Átfogó közlekedésfejl. program	0	0	0	2	1	0	2	0	0	0	0	0
T2.4. Helyi közlekedésfejl. program	1	0	1	2	2	0	2	1	2	1	1	0
T2.5. Kertváros, Újhegy, Nagykert alkp.	0	2	0	0	2	2	0	0	0	0	0	0
T2.6. Lakótelepek rehabilitációja	1	0	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0
T2.7. Otthonteremtés új alapokon	1	1	2	1	2	1	0	0	1	0	0	0
T2.8. Zöld városenerg., klímastratégia	2	0	2	2	1	1	2	0	1	2	0	2
T2.9. Városüzemelt., infrastr. okosváros pr.	2	1	2	2	1	1	2	2	1	0	0	0
T3 – Oktatási, kulturális, sport, család és ifjúságprogram												
T3.1 Felsőokt. kapcs., tud-kult. háttér	2	0	2	2	0	0	2	2	1	2	2	2
T3.2 Tata iskolaváros fejlesztés	2	0	1	2	0	1	0	1	1	1	1	1
T3.3. Tata a kultúra városa	2	1	2	2	1	1	2	2	2	0	1	1
T3.4. A sokrétű sport és rekreáció	2	0	2	2	0	0	0	2	1	2	2	2
T3.5. Családbarát és ifjúsági program	2	1	2	2	1	1	0	2	2	1	1	1
T3.6. Közösségfejl., civil és egyh. köz.	2	1	1	2	1	1	1	2	2	1	1	1
T3.7. Érték, hagyomány, identitás	2	1	2	2	1	1	1	2	2	1	1	1
T4 – Gazdaságfejlesztési program												
T4.1 Fogl. fenntartás és bővítése	2	0	1	2	0	0	2	1	1	2	2	2
T4.2 Innov., kreat., mag. képzetts. iparfejl.	1	0	0	1	0	0	2	0	1	0	0	0
T4.3. Mező, erdő, vad és halgazd. fejl.	0	0	2	0	0	0	0	2	2	2	2	2
T4.4. A turizmus húzóágazat	2	0	2	2	0	0	0	2	2	2	2	2
T4.5. Egészségipar fejlesztése	2	0	2	2	0	0	0	1	0	2	1	2
T5 – Szolidaritási program												
T5.1. Tata a legkisebbekért – bölcs. fejl.	2	0	0	2	2	0	0	0	0	0	0	0
T5.2. Tata az idősekért – intézm. fejl.	2	1	1	2	1	1	1	1	1	0	1	1
T5.3. Egészségügy fejlesztése	2	0	1	2	0	0	0	0	0	1	1	1
T5.4. Szociális gondoskodás	2	1	0	2	1	1	0	0	1	1	1	1
T6 – Közig. fejl., kapcsolatok, városmenedzsment												
T6.1. Közig. fejlesztés	2	0	0	2	0	0	0	0	1	0	0	0
T6.2. Kommunikáció fejlesztése	2	1	1	2	1	1	1	2	2	1	1	1
T6.3. Belső és külső kapcsolatok	2	0	1	2	0	0	2	1	1	2	2	2
T6.4. Városmenedzsment erősítése	2	0	1	2	0	0	2	1	0	1	1	1

Jelmagyarázat: 0: nincs relevancia, 1: releváns, 2: kiemelten releváns

5. KIINDULÓ ADATOK A TOVÁBBI TERVEZÉSI FELADATOKHOZ

5.1. A stratégiához és a településrendezési eszközök készítéséhez szükséges társadalmi, gazdasági és környezeti adatok meghatározása

Tata város Településfejlesztési Konceptiója (TFK) céljainak, tartalmának a megvalósítási folyamatát a 2017. január 1. óta hatályos Tata város Integrált Településfejlesztési Stratégiája (ITS) hivatott megfogalmazni. Tata város településfejlesztési Konceptiójának elfogadását követően kerül sor a megvalósítást szolgáló településrendezési eszközök módosítására.

2021 márciusában készültek el a TFK készítését szolgáló Megalapozó Vizsgálatok, amelyek részletesen tartalmazzák a társadalmi, gazdasági folyamatok és a környezet jellemzőit rögzítő adatokat. A Megalapozó Vizsgálat a 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet által előírt tartalmi követelményeknek megfelelő – a Központi Statisztikai Hivatal 2011. évi Népszámlálási adatok, és más (pl. önkormányzati, Országos Területfejlesztési és területrendezési Információs Rendszer) statisztikai adatok feldolgozásával készült, így valamennyi társadalmi, gazdasági és környezeti adatokat tartalmazza, amelyek a területrendezési eszközök elkészítéséhez szükségesek.

5.2. A meghatározott területigényes elemek alapján javaslat a műszaki infrastruktúra fő elemeinek térbeli rendjére és a területfelhasználásra irányuló településszerkezeti változtatásokra

5.2.1. Javasolt településszerkezeti változtatások

Tata város Képviselő-testülete korábbi, jóváhagyott Településszerkezeti Tervében megjelenő elhatározások az alábbi okok miatt kiigazításokat, módosításokat igényelnek:

- Egységes szemléletű, fejlesztésorientált felülvizsgálat szükségessége.
- Tervezett közlekedési infrastruktúra-elemek nyomvonal és helyszín változása.
- Területigényes fejlesztések megfogalmazása
- Új elképzelések megszületése.
- Korlátozó tényezőkhez való alkalmazkodás szükségessége.
- Megváltozott jogszabályi előírások teljesítése

5.2.2. Műszaki infrastruktúra térbeli rendjének módosítási javaslata

- 1. sz. főútvonal kiváltása Tatabányát délről, Tatát nyugatról megkerülő nyomvonallal
- Tata-Biatorbágy közötti 1. sz. vasúti fővonal nyomvonal korrekciója
- A vasútállomás felújítása és intermodális csomópont létesítése
- A Szomódi-Agostyáni-Baji út új összeköttetése az Újhegyen keresztül
- Külön szintű csomópontok létesítése a Szomódi, az Agostyáni és a Baji út vasúttal való találkozásánál – az új átvezetések helyszükségletének kijelölése
- Az Ady Endre utca – 1. sz. főútvonal – teljeskörű rekonstrukciója az Országgyűlés tértől a Baji útig
- Kerékpárút-hálózat bővítése

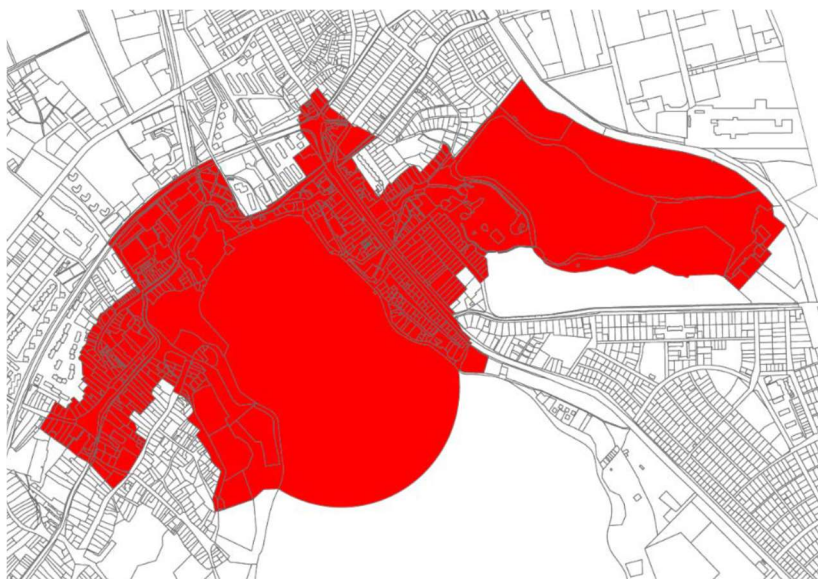
5.2.3. Javasolt területfelhasználási változtatások:

- Városközponti fejlesztési területek – Tata Szíve Program – nagyságának és elhelyezkedésének, funkcionális rendjének felülvizsgálata
- Alközpontok kijelölése Nagykert, Újhegy és Kertváros városrészekben
- Az otthonteremtés hosszútávú biztosítása – közösségi szemléletű, egyedi és kisebb, akár telepszerű építési lehetőségekkel
- Lakótelepek sajátos használatú részeinek rendezése – pl. az ún. úszótelkek helyett lakóközösségek használatába vonható területek kijelölése
- Az intézményi fejlesztések helyigényének biztosítása. – pl. Ramsari Központ az Öreg-tó keleti partján, Erdei Iskola a Tófarokban.
- A területi és hálózati elemekkel bíró zöld ökológiai hálózat – ökológiai folyosók - teljeskörű kiépítése.
- Rekreatív lehetőségek bővítése, a szomszédos településekkel összhangban.
- Zöldfelületek differenciálási lehetőségeinek (közpark, közkert, semipublic, semiprivate közterületek) kihasználása.
- Közterületek arculatfejlesztése – összefüggő terület kijelölése, ahol ez megvalósítandó az okosváros programmal együtt
- Parkolási rendszer átfogó kialakítása az okosváros módszereivel együtt
- Az egységes tatai vízrendszer fokozott védelme – külön védelmi kategóriaként
- A várossziluett-védelem területi lehatárolása, szempontrendszere

5.3. Az örökségi értékek és a védettség bemutatása, javaslatok az örökség védelmére és az örökségi érték alapú, fenntartható fejlesztésre

2021 márciusára készült el Tata város Örökségvédelmi Hatástanulmánya.

A település történeti leírása szerint Tata környéke a rómaiak óta lakott hely. A régészeti örökség felmérését a Miniszterelnökség által vezetett közhiteles örökségvédelmi nyilvántartás adatai, a Kuny Domokos Múzeum régészeti adatai alapján állították össze. Tata közigazgatási területén 63 azonosított régészeti lelőhely ismert.

Tata közigazgatási határain belül az alábbi országos jelentőségű művi értékek találhatók: 50 műemlék, 43 általános műemléki terület, 44 műemléki környezet és 1 műemléki jelentőségű terület.

A mellékelt térkép a műemléki jelentőségű terület lehatárolását mutatja.

A helyi építészeti örökség területi védelem alatti területe ennél nagyobb területet ölel fel.

A természetvédelem különböző kategóriái és területi kiterjedésük alapján tata a természeti örökség szempontjából országos, sőt nemzetközi jelentőségű. Ezen védelmek összefoglalása lehet a Világörökség Várományosi cím elnyerése, ami Tata számára további, nemzetközi szintű fejlődési lehetőséget nyújthat.

6. A MEGVALÓSÍTÁS ESZKÖZEI ÉS AZOK NYOMON KÖVETÉSE

6.1. A megvalósítás útja.

6.1.1. Kitörési pontok, prioritások

A legfőbb kitörési pont a demográfiai trendforduló elérése az állandó népesség tartósan 25.000 fő felett tartásával (2020. január 1-i adat 23.465 fő). A célértéket öt éven belül el kellene érni hathatós intézkedésekkel, ezek: családtámogatás, otthonteremtés; minőségi munkahelyteremtés; oktatás-felsőoktatás; a városi életkörülmények minőségi fejlesztése.

A város fejlesztésének főbb prioritásai: a város táji-ökológiai-természeti értékeinek megóvása, hálózatos fejlesztése; a város épített és kulturális örökségének megóvása, fejlesztése.

A tatai gazdaság fejlesztésének főbb prioritásai: a gazdaságfejlesztésben a munkaerőigényes, extenzív vállalkozásfejlesztés helyett az IT vezérelt és automatizálást alkalmazó iparágak, a kreatív ipar és a turizmus – minőségi szállás és vendéglátás, szolgáltatás – fejlesztése.

6.1.2. Tatai költségvetés, pénzügyi alapok

A tatai költségvetés a város (infrastruktúra és intézmények) működtetése szempontjából stabil lábakon áll, fejlesztési forrásai azonban szűkösek, külső források nélkül a fejlesztési elképzeléseit nem tudja végrehajtani, sok esetben a szükséges önerővel sem rendelkezik. A költségvetésben felhalmozásra – fejlesztésre – rendelkezésre álló összeg mintegy 5-600 millió Ft/év, ez szolgál a fejlesztések önerejének biztosítására és saját fejlesztésekre, felújítási programokra. A város ugyanakkor külső fejlesztési források bevonására képes programokkal, tervekkel rendelkezik.

A közeli és távolabbi jövőben olyan programokra is fókuszálnia kell a városnak, amelyek biztosan – megfelelő időtávon belül – megtérülnek. Ezekre kedvező hitelkonstrukciók állnak rendelkezésre, ilyen jellegűek: energetikai beruházások, gazdaságfejlesztéshez és otthonteremtéshez kapcsolódó beruházások (területelőkészítés, infrastruktúra kiépítés)

A város befektetésvonzó képessége megfelelő, a jobb eredmények elérése érdekében a nemzetközi láthatóságát kell fejleszteni.

A városban Kulturális és Oktatási Alap, valamint Szociális, Egészségügyi és Sport Alap működik, amelyekből elsősorban civil szervezetek támogat az Önkormányzat pályázati lebonyolításban. Ezeknek az alapoknak jelentős emelését javasoljuk oly módon, hogy a pályázatokban azon civil szervezetek részesüljenek támogatásban, amelyek önkormányzati feladatokat vállalnak át minőségi kritériumok alapján, ellenőrizhető módon. Új elemként javasoljuk, hogy a helyi egyházak támogatására is hozzon létre az önkormányzat Alapot (pl. a Tatai Templomok Fesztiválja szervezési költségeire).

6.1.3. Az egyetértési pontok megállapítása –

a város egészének bevonása a programokba

A városi fórumok hatékony működését az első Magyary-terv előkészítésének és véleményezésének sikere bizonyította, azóta ez töretlenül működik. A városrészenkénti ún. (meglévő és újonnan szervezett) Magyary-körök biztosíthatják az adott városrész minden életjelenségéről szóló valós idejű és -tartalmú információt és visszacsatolást (pl. fejlesztések előkészítéséről és végrehajtásáról). Megfontolandó a közösségi tervezés módszereinek elterjesztése az egyes városrészekben; a közösségi költségvetés kísérleti elindítása egyes területeken és témakörökben.

6.2. A koncepció megvalósítását szolgáló eszköz- és intézményrendszer

Az önkormányzat településfejlesztési céljainak elérését szolgáló eszközök:

1. településrendezési eszközök;
2. településmarketing célú tevékenységek, pl. településmarketing és turizmusfejlesztési stratégia elkészítése, kommunikáció, Tata Brand kidolgozása
3. helyi gazdaságfejlesztési tevékenységek, pl. gazdaságfejlesztési stratégia az Észak-magyarországi Gazdaságfejlesztési Zóna és a Komárom-Tata-Tatabánya-Oroszlány városszövetség keretein belül;
4. ingatlangazdálkodás, bérleményhasznosítás;
5. intézményesített partnerség, a tervezés és végrehajtás során konzultációs fórumok, vagy kontroll testületek létrehozása, pl. Támogatói Csoportok átfogó, vagy egyedi településfejlesztési feladatokra;
6. településfejlesztési és üzemeltetési menedzsment intézményrendszer kialakítása.

A fenti eszközök alkalmazásával a megvalósítás csak a szervezetek és ágazatok közötti hatékony koordináción keresztül valósítható meg. Ennek végrehajtására több működőképes szervezeti – menedzsment – modell létezik. Tekintettel arra, hogy jelen koncepció hosszú – 30 éves – időtávra tervez, a szervezeti modell kialakítására több lehetséges alternatíva javasolható, amely akár több lépcsőben végrehajtható a kibontakozó tevékenységekhez igazodva, biztosítva a flexibilitást, a változásokhoz való alkalmazkodóképességet. Az alábbiakban a szervezeti modell három fejlődési szintje kerül bemutatásra, hangsúlyozva az egyes típusok előnyét és hátrányát, ill. lehetőség van a modellek tovább építésére.

Alapszint: A kiindulási alapmodell szerint a jelenleg működő intézményrendszer semmiben sem változik meg. Nem épül be új szervezet sem a menedzsment, sem a lebonyolítás szintjén. A településfejlesztési folyamatot Tata város Önkormányzata és Polgármesteri Hivatala koordinálja. Az operatív megvalósításban részt vesznek az Önkormányzat vezetői, választott testületei, szakmai bizottságai, a Polgármesteri Hivatal egyes szervezeti egységei, tisztségviselői (városfejlesztési referens, főépítész, főmérnök). A helyi fejlesztések végrehajtására nincsenek kijelölt szervezeti egységek. A modell erősen támaszkodik külső szakértői bázisra. Ez a kezdő modell lassabb folyamatot feltételez, amely kifejezetten külső, elsősorban pályázati forrásokra támaszkodik, illetve az állam és más tulajdonosok (intézmények) fejlesztési tevékenységével számol. Ebben a modellben a koordináció lazább.

Középszint: Ebben a modellben a meglévő intézményrendszer egyes szervezeti egységein belüli feladatátcsoportosításra, illetve feladatbővülésre kerül sor. A folyamatot az Önkormányzat és a Polgármesteri Hivatal koordinálja. Az irányítást, koordinációt és részben az operatív feladatok megvalósítását egy erre a célra kijelölt hivatali szervezeti egység végzi. A Hivatalon belül a mindennemű forrásszerzés (nemcsak pályázati) és a projektkoordináció feladatai egy irodában koncentrálódnak, amely a pl. a gazdálkodásért felelős iroda alá, vagy közvetlenül a Polgármesterhez/Jegyzőhöz rendelt szervezeti egységként kerülhet kialakításra. A modellben az Önkormányzat kezdeményező szerepet tölt be, proaktív, a helyi és a térségi szereplők együttműködésére épít. A modellben erős a helyi koordináció.

„Intézői” munkakör: Külön kitérünk a településfejlesztésben a városi gazdasági és közösségi élet szervezésének témájára. A hosszú távú városfejlesztés, -megújítás folyamatos és aktív közösségi, közéleti részvételt igényel. A közösségépítés szempontjából is lényeges, hogy minden – alulról jövő – ötlet, szándék fontos lehet, ezért egyet sem szabad veszni hagyni. Ezért volna kiemelt jelentősége egy „intézői” státusz létrehozásának, aki terepmunkát végez, egyfajta átfogó fejlesztési menedzseri funkciót tölt be. Finanszírozása önkormányzati, vagy pályázati forrásból történhet. A küldetése, hogy feltárja a hasznosítható ötleteket, szervezze a megvalósítást és igazgassa, gondozza a szereplőket. Az „intéző” koordinálja a szomszédsági együttműködések, folyamatosan keresi a hazai és nemzetközi fejlesztési forrásokat.

Kapcsolatot tart szakmai és üzleti körökkel, vállalkozókkal, keresi a potenciális befektetőket, fejlesztőket. Feltárja a helyi vállalkozásalapítás körülményeit. Felméri a helyi képzettséget, kreativitást, innovációs készségeket, javaslatokat tesz helyi alkotó közösségek, alkotó csoportok létrehozására. Átfogó és speciális településfejlesztési célzatú rendezvényeket szervez. Ezekben a tevékenységeiben a lehető legtágabb értelemben a város érdekeit képviseli.

Felsőfok – Városfejlesztő Társaság: A városfejlesztési projektmenedzsment szervezetfejlesztésének magasabb szintje az integrált település- és gazdaságfejlesztési célú modell, amely az előzőek pozitív tapasztalatai alapján jön létre. Ebben a modellben az együttműködés kiteljesedik, a megvalósítás sokszereplőssé válik. A fejlesztő társaság az előző – intézői – modell feladatait látja el professzionális szinten. Ez a modell a közsféra progresszív településfejlesztő politikáját feltételezi, ami különösen az elején többletköltséggel járhat az önkormányzat szempontjából, azonban minden szervezeti átalakítás legfőbb célja, hogy (többlet)jövedelem-termelő gazdasági tevékenységek és szolgáltatások induljanak el, multiplikátor hatás elérésével. Így a Városfejlesztő Társaság kiadásai települési szinten közép- és hosszú távon megtérülnek, közösségi szinten értéknövelő hatást fejtenek ki.

6.3. Javaslat a koncepció és a változások nyomon követésére, a felülvizsgálat rendjére

Minden egyes fejlesztési elem esetében a társadalmi-gazdasági-környezeti szempontú mérhetőség kiemelt fontosságú. Ezt az elvet szolgálják az adott projekttel kapcsolatos indikátorok, amelyek elérése biztosíthatja a legnagyobb és komplex fejlesztési hatékonyság elérését.

A koncepció előrehaladásáról, annak sikerességéről egy monitoring-rendszer szolgáltat információt az időben különböző fejlettségű önkormányzati stratégiai menedzsment részére, amely ennek alapján tud döntéseket hozni az esetlegesen szükséges korrekciókról, kiegészítő feladatokról és tudja azokat a politikai döntéshozók elé terjeszteni.

A monitoring nem szorítkozik kizárólag az indikátormutatókra, azokon felül a társadalmi, gazdasági, jogszabályi környezet változásait, az önkormányzati és külső partnerszervezetek észrevételeit egyaránt figyelembe veszi. Alapértelmezés szerint a monitoring tevékenység minden egyes projektnél az adott indikátorok elérésének előre lefektetett időpontjában aktuális, azonban ezt két további feltétel is kiegészíti:

- 1) szükséges a teljes zajló projektállomány évenkénti átfogó monitoringja
- 2) a fentiek szerint valamilyen külső forrásból érkező információ is szükségessé teheti az előrehaladás rendkívüli áttekintését.

A TFK monitoring feladataira a javaslat szerint évente kerül sor. Ezt ún. előrehaladási jelentések formájában szükséges a képviselő-testület elé tárni. Szükség esetén az önkormányzat – képviselő-testület – korrigálhatja a koncepciót az elért eredmények és a külső környezet esetleges változásainak alapján.

Kétévente a monitoring teljes körű áttekintése javasolt, ez a szükséges korrekciók elfogadására szolgál. A módosításokat, beleértve a korrekciót kiváltó okokat, megfontolásokat rögzíteni kell és nyilvánossá kell tenni. Javasolt a módosításokat partnerségi fórumok keretében megtárgyalni, majd ezt követően az Önkormányzat döntési rendszerében (bizottságok, képviselő-testület) elfogadtatni.

